

Türkiye - Suriye Dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesi ile merbutu bulunan 1,2,3,4'5 ve 6 numaralı protokollerle hususî protokol ve bu anlaşmanın Lübnana da teşmiline müteallik beyanname ve her iki Hükûmet arasında yeni bir emlâk itilâfnamesi akdine mütedair mektubun tasdikı hakkında kanun lâyihası ve Hariciye encümeni mazbatası (1/411)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Dairesi Müdürlüğü

Sayı: 6/2154

15 - V - 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ankarada 30 mart 1940 tarihinde imza edilen Türkiye - Suriye Dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesi ile merbutu bulunan 1, 2, 3, 4, 5, 6 numaralı protokollerle hususî protokol ve bu anlaşmanın Lübnana da teşmiline müteallik beyanname ve her iki Hükûmet arasında yeni bir emlâk itilâfnamesi akdine mütedair olan mektubun tasdikı hakkında Hariciye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 7 - V - 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Esbabı mucibe lâyihası

Hükûmetimizle Suriye ve Lübnan arasındaki 30 mayıs 1926 tarihli dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesinin, 3 ilk kânun 1937 de tarafımızdan feshedilib bilâhare 23 haziran 1939 tarihinde Türkiye ile Suriye arasındaki arazi mesalinin katği surette halline mütedair anlaşma ile 15 mart 1940 a kadar meriyetinin temdid olunduğu Yüksek Meclisin malûmudur.

Bu dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesinin yerine kaim olmak üzere, - aynı zamanda, mezkûr mukavelenameye atfen akdolunan 23 ilk kânun 1926 tarihli Türkiye - Suriye güm-rük itilâfnamesile Türkiye - Suriye hududunun nezaretine, hudud rejimine, hududu geçen sül-reülere tatbik edilecek malî usule ve göçebe ahalinin kontrolüne müteallik 29 haziran 1929 tarihli protokol ahkâmını tadilen -, bu kere, Ankarada, 30 mart 1940 tarihinde Suriye ile yeni bir mukavelename akdolunmuştur.

«Türkiye - Suriye dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesi» ismini taşıyan ve, usulü veçhile salâhiyettar kılınan Hariciye vekilimizle, Suriye ve Lübnan namına : Fransanın Türkiye Büyük Elçisi Mösyö René Massigli ve Fransanın Suriye ve Lübnan Yüksek Komiseri Mösyö Gabriel Puaux tarafından imzalanan bu mukavelename, müzeyyelâtile ayrılmaz bir kül teşkil etmektedir.

Müzeyyelâtı aşağıdakilerdir :

1 — Mücrimlerin iadesine, cezaî işlerde adlî evrakın irsaline ve istinabelerin icrasına müteallik 1 numaralı protokol;

- 2 — Demiryollarile yapılacak nakliyata müteallik 2 numaralı protokol;
- 3 — Sıhhi meselelere müteallik 3 numaralı protokol;
- 4 — Hududa müteallik 4 numaralı protokol;
- 5 — Veteriner meselelere müteallik 5 numaralı protokol;
- 6 — Gümrük işlerine müteallik 6 numaralı protokol;
- 7 — Optanlara müteallik «Hususî protokol»;
- 8 — Türkiye ile Suriye arasındaki 27 ilk teşrin 1932 tarihli emlak itilâfnamesinin yerine kaim olmak üzere yeni bir itilâfname akdolunacağına dair Hariciye vekilimizle Fransa Büyük Elçisi arasında teati olunan mektub;
- 9 — Mukavelename ile bilcümle müzeyyelâtı ahkâmının Lübnana da şamil olduğuna dair «Beyanname».

Mukavelename, bütün müzeyyelâtile birlikte, meriyete girişinden itibaren 5 sene için akdedilmiş olup bu müddetin hitamından en aşağı 6 ay evvel Âkidlerden biri tarafından feshedilmedikçe meriyeti yeniden birer sene için kendiliğinden yenilenmiş olacaktır.

Yukarıda adı geçen «Beyanname» mucibince, mukavelename ile bilcümle müzeyyelâtı ahkâmını Lübnana da tatbik olunacaktır.

Yüksek Meclisin tasdikına arzolunan işbu mukavele ile müzeyyelâtının akdine âmil olan sebeb ve ihtiyaçlar aşağıda arz edilmiştir:

A - 1926 mukavelenamesinin bazı ahkâmı iki Taraf arasında başka başka tefsirlere meydan vermekte idi. Bunların başında, tebaamızın Suriye ve Lübnan da muhtelit mahkemelerden istifade edebilmeleri meselesi gelir : 1926 mukavelenamesinde bir Taraf tebaasının diğer Âkid Taraf topraklarında « ikamet, hukuk ve şeraiti » hususunda en ziyade mazharı müsaade millet muamelesinden müstefid olacağı beyan edilmekte idi. Fransızlar, « ikamet, hukuk ve şeraiti » tabirinin adli salâhiyet mefhumunu ihtiva etmediğini ileri sürerek Suriye ve Lübnanda tebaamızı, diğer ecnebiler için açık olan muhtelit mahkemelerden istifade ettirmemekte idiler. Bu kere akdolunan mukavelenamede ise (madde 2) « adli salâhiyet » bakımından da müteakiben en ziyade mazharı müsaade millet muamelesi sarahaten derpiş olunması neticesinde tebaamıza mevzubahs muhtelit mahkemelerin kapıları açılmış bulunmaktadır.

İki Taraf arasında zıd tefsirlere meydan veren diğer bir mesele de, hududun iki tarafında beş veya on kilometre derinliğinde arazisi bulunması neticesinde hudud muafiyetleri rejiminden istifade eden tebaamızın Suriye tarafındaki arazilerinin Türkiyeye naklettikleri mahsulleri üzerinden Suriyede vergi vermemeleri meselesi idi. Yukarıda adı geçen 1929 hudud protokolünün bu hususta sarahat ihtiva etmemesi yüzünden bu vatandaşlarımız memleketimize naklettikleri mahsulleri üzerinden Suriyede terbi vergisi vermeye mecbur tutulmakta ve bu mesele bitmez tükenmez ihtilâflara ve münakaşalara meydan vermekte idi. Hudud protokolünün 25 nci maddesine konulan sarahat sayesinde bu vatandaşlarımız Türkiyeye nakledecekleri bu mahsuller üzerinden Suriyede vergi vermekten kurtulmuş bulunmaktadır.

Gerek 1926 dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesinin gerekse ona atfen akdolunan 1926 gümrük itilâfnamesile 1929 hudud protokolünün, zamanla, bazı maddelerinin istimalden sakit olduğu bazılarının da filî tatbik kıymet veya imkânı bulunmadığı anlaşılmıştır. Bu cümleden olarak Dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesinin 13 ncü maddesindeki Kuveyk suyunun Halebe kadar isaline dair hüküm, mezkûr suyun Halebe kadar gidecek miktarda bulunmaktan çok uzak olması yüzünden, filî bir kıymeti haiz değildi.

1926 gümrük mukavelenamesindeki, hududda müşterek garlar tesisi, hudud üzerinde kâin köylere veya halk mecmalarına yapılan ihracatın bunların ihtiyacına nazaran fazla olup olmadığının kontrolü ve saire gibi hususata müteallik hükümlerin de filen tatbik olunmadığı zamanla anlaşılmıştır. Bu nevi hükümler de yeni metinlerde tekrarlanmamıştır.

C - 1926 mukavelenamesile, adı geçen gümrük itilâfnamesi ve hudud protokolünün hudud muna-

sebetlerinin heyeti umumiyesini şamil olacak hükümleri ihtiva etmediği, zamanla, tatbikatta anlaşıl-
mıştır. Bu eksiğin tamamlanması maksadiledir ki :

Bulaşık hastalıkların önlenmesine matuf olmak üzere, 1926 mukavenenamesinde bir tek madde-
nin mevzuunu teşkil eden sıhî ve veteriner mesaii için ayrı ayrı birer protokol tanzim edilmiş (3 ve
5 numaralı protokoller);

Eski dostluk mukavelesine müzeyyel hudud protokolünde 10, ve 1929 protokolünde de 13
madde ile derpiş olunan hududun emniyeti meselesi 32 maddelik bir hudud protokolüne mevzu teş-
kil etmiş (4 numaralı protokol);

1926 mukavenenamesine müzeyyel iadei mücrimine mütedair 3 maddelik protokol yerine 15 mad-
delik yeni bir protokol ikame olunmuştur (1 numaralı protokol).

Eski mukavenenameye merbut iki protokol mevzuunu teşkil eden, demiryollarile askerî ve sivil
nakliyat meselesi, teferruata müteallik bazı ıslahat icrasile tek bir protokol halinde derpiş ve tan-
zim olunmuştur (2 numaralı protokol).

Mukavenenameye merbut (Hususî protokol) e gelince, bu metin, Suriye ve Lübnanda Türkiye
lehine hıyar haklarını istimal ve teyid ettikten sonra oradaki gayrimenkulleri üzerine mandater Hü-
kûmet tarafından takyidat vazolunması neticesinde zamanında Türkiyeye ikametgâhlarını nak-
ledememeleri yüzünden «option» ları sakıt olmuş ve binnetice Suriye veya Lübnan tebaası telâkki
edilmek vaziyetinde kalmış bulunan; veya vaktinde Türkiyeye ikametgâhlarını naklettikleri hal-
de, bahsi geçen takyidat yüzünden Suriye veya Lübnandaki gayrimenkullerinden istifade edemi-
yen optanların vaziyetinin, lehlerine olarak, düzeltilmesini istihdaf etmektedir.

Bu protokol mucibince, muayyen mühletler zarfında Türkiyeye nakli mekân edemiyen optanlara
bunu yapabilmeleri için yeni bir mühlet verilmekte ve gerek bunların gerekse vaktile ikametgâh-
larını nakledenlerin malları üzerine vazolunan takyidat kaldırılmaktadır.

Hariciye vekilimizle Fransa Büyük Elçisi arasında teati olunan mukavenenameye merbut mektub
mucibince Suriyedeki Türk emlakile Türkiye'deki Suriyeli emlakine mütedair 27 ilk teşrin 1932 tarih-
li itilâfnamenin yerine kaim olmak üzere, en geç 31 ilk kânun 1940 tarihine kadar bir anlaşma ak-
dolunacaktır.

Memleketimizle Suriye ve Lübnan arasındaki münasebatı, etraflı bir surette, menfaat ve ihtiyaç-
larımıza uygun bir şekilde tanzim eden, hususiyetleri ve ana hatları yukarıda maruz «Türkiye - Su-
riye Dostluk ve iyi komşuluk mukavenenamesi» nin ayrılmaz cüzlerini teşkil eden müzeyyelâtile
birlikte tasdiki Yüksek Meclislerinin reyine bağlıdır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/411

Karar No. 42

25 - V - 1940

Yüksek Reisliğe

Ankarada 30 mart 1940 tarihinde imza edi-
len Türkiye - Suriye dostluk ve iyi komşuluk
mukavenenamesi ile merbutu bulunan 1, 2, 3, 4,
5, 6 numaralı protokollerle hususî protokol ve
anlaşmanın Lübnana da teşmiline müteallik be-
yanname ve her iki Hükûmet arasında yeni bir
amlâk itilâfnamesi akdine mütedair olan mektu-
bun tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazır-

lanan ve İcra Vekilleri Heyetince 7 - V - 1940
tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ka-
nun lâyihası esbabı mucibesile birlikte Encüme-
nimize havale buyurulmakla Hariciye vekâleti
mümessilinin huzurile müzakere olundu :

Esbabı mucibede zikredildiği veçhile kanun
lâyihası memleketimizle Suriye ve Lübnan ara-
sında imzalanan 30 mayıs 1926 tarihli dostluk

ve iyi komşuluk muahedesi ile 23 ilk kânun 1926 tarihli Türkiye Suriye gümrük itilâfnamesinde Türkiye hududunun nezaretine, hudud rejimine, hududu geçen sürülere tatbik edilecek malî usule ve göçebe ahalinin kontrolüne müteallik 29 haziran 1929 tarihli protokolde kabul edilmiş olan esasların bu günkü vaziyetin icablarına göre tadilini istihdaf etmekte ve bu tadilât yeni mukavele ile ona merbut bulunan protokol ve mektublarda tasrih edilmiş bulunmaktadır.

Encümenimiz kanun lâyihasını ve merbutlarını memleketimizin yüksek menfaatlerine uygun görmüş ve Suriyedeki Türk emlâki işinin nihayet bir sene zarfında halledileceğini muta-

zamının olan taahhüdü hüsnü suretle telâkki etmiştir.

Aynen ve müttefikan kabul edilen kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Hariciye E. Reisi	M. M.	Kâtib
Konya	İstanbul	Tokad
M. Göker		N. Poroy
Diyarbakır	Diyarbakır	Erzurum
Dr. İ. T. Öngören	Z. M. Alsan	P. Demirhan
İzmir	Kars	Manisa
H. Menteşe	M. Akyüz	H. Bayur
Tekirdağ		
Y. K. Beyatlı		

HKÜMETİN TEKLİFİ

Ankarada 30 mart 1940 tarihinde imzalanan « Türkiye - Suriye dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesi » ile merbutu bulunan ve ayrılmaz cüzlerini teşkil eden 1, 2, 3, 4, 5, 6 numaralı protokoller; « Hususî protokol; bu anlaşmaların Lübnana teşmiline müteallik beyanname ve her iki Hükümet arasında yeni bir emlâk itilâfnamesi akdine mütedair mektubun kabul ve tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Ankarada, 30 mart 1940 tarihinde imzalanan « Türkiye - Suriye dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesi » ile merbutu bulunan ve ayrılmaz cüzlerini teşkil eden : 1, 2, 3, 4, 5, 6 numaralı protokoller; « Hususî protokol; bu anlaşmaların Lübnana teşmiline müteallik « Beyanname » ve her iki Hükümet arasında yeni bir emlâk itilâfnamesi akdine mütedair mektub kabul ve tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanun ahkâmını tatbika İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7 - V - 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	Fethi Okyar	S. Arıkan
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	H. Çakır
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Muhlis Erkmen
Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		N. Topcoğlu

TÜRKİYE - SURIYE DOSTLUK VE İYİ KOMŞULUK MUKAVELENAMESİ

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti, Türkiye ile Suriye arasındaki arazi meselelerinin kat'î surette hallini tazammun eden 23 Haziran 1939 da Ankarada imzalanmış olan anlaşmanın 7 ve 9 ncu maddelerile kabul ettiği teahhüdler mucibince,

Ve Fransa Cümhuriyeti Hükûmeti, Suriye hakkındaki beynelmilel akidlerle kendisine tanınmış olan salâhiyetlere istinaden hareket ve bahis mevzuu anlaşmanın 9 ncu maddesi mucibince aldığı teahhüdlere teccid ederek,

Bir taraftan Türkiye, ve diğer taraftan Suriye arasında dostluk ve iyi komşuluk münasebetlerinin takviye ve inkişafını görmek arzusu ile aynı suretle mütehassis olarak bir mukavele-name akdini kararlaştırmışlardır.

Bu maksadla :

Türkiye Reisi Cümhuri :

İzmir mebusu ve Hariciye vekili Bay Şükrü Saracoğlu,

ve

Fransa Reisi Cümhuri :

Fransanın Türkiyedeki Büyük Elçisi, Lejyon donör nişanının Komandör rütbesini haiz Ekselans Bay René Massigli'yi.

ve Fransanın Suriye ve Lübnandaki Âli Komiseri, Büyük Elçi, Lejyon donör nişanının Komandör rütbesini haiz Ekselans Bay Gabriel Puaux'yu.

Murahhas olarak intihab ve tayin eylemişlerdir.

Müşarileyhima usulüne muvafık buldukları salâhiyetnamelerini teati ettikten sonra atideki hususları kararlaştırmışlardır :

Madde — 1

Yüksek Âkidlerden Türkiye kendi ülkesinde ve Fransa Suriye ülkesinde, diğer Tarafın emniyet veya rejimi aleyhine müteveccih veya hukuku hükümlerini muhıl hareketlerin ihzar ve ikamı menetmek ve komşu memleketle her türlü kaçakçılık hareketini önlemek üzere, iktidarlarında bulunan tedbirleri ittihaz edeceklerdir.

Madde — 2

Suriye tebaası Türkiyede ve Türk tebaası Suriyede, ikamet hak ve şartlarına mütedair ve adli salâhiyete müteallik hususlarda en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesinden müstefid olacaklardır.

Madde — 3

Fransa ile Suriye arasında husule gelecek bir anlaşma aksini tanzim ve tesbit edinceye kadar Türkiyede Suriye tebaasının himayesi usulü veği ile tayin edilmiş Fransız diplomasi mümessili ve konsolosluk mümessilleri tarafından teğmin olunacaktır.

Müteakabilen, Suriyede Türk tebaasının himayesi usulü veğhile Fransa Hükûmeti nezdine memur Türk diplomasi mümessili ile Suriye ülkesinde vazife gören ve usulü veğhile ve Paristeki Türkiye Büyük Elçiliği delâletile Fransız Hükûmetinin konsolosluk beratını istihsal etmiş olan konsoloslar, muavin konsoloslar ve konsolos vekilleri taraflarından deruhde olunacaktır.

Madde — 4

Yüksek Âkid Taraflar, mücrimlerin iadesi hususunda işbu mukavele-nameye merbut 1 numaralı protokolde mevzu usul hakkında mutabıktırlar.

Madde — 5

Yüksek Âkid Taraflar, (Bağdad) şimendiferinin Suriye kısımları ve (Bağdad) şimendiferinin Çobanbey ile Nusaybin arasındaki türk kısmı üzerindeki demiryolu nakliyatının işbu mukavele-nameye merbut 2 numaralı protokol hükümlerile tedvir olunmasında mutabıktırlar.

Madde — 6

Türkiye ile Suriye arasında sıhhiye rejimi işbu mukavele-nameye merbut 3 numaralı protokol hükümlerine tevfikân tanzim edilecektir.

Madde — 7

Hudud mıntakasında umumî nizamı ve emniyetin muhafazası hususuna aynı derecede bağlı olan ve hudud münasebetlerinin ahengini ihlâl edebilecek niza ve hâdiselere muhik ve seri hal çareleri bulunması arzusu ile mütehassis bulunan Yüksek Âkid Taraflar, hududun her iki tarafında 50 kilometre derinliğindeki bir mıntakayı, hükümleri işbu mukavele-nameye bağlı 4 numaralı protokolu teşkil eden hususî bir rejime tâbi tutmağı kararlaştırmışlardır.

Madde — 8

Türkiye ve Suriye arasındaki baytarî rejim işbu mukavele-nameye merbut 5 numaralı prtookol hükümlerine tevfikân tanzim olunacaktır.

Madde — 9

Türkiye ve Suriye arasındaki gümrük rejimi işbu mukavele-nameye merbut 6 numaralı protokol hükümlerine tevfikân tanzim olunacaktır.

Madde — 10

Yüksek Âkidler, bir taraftan Türkiye ve diğer taraftan Suriye arasında tahaddüs edecek ve halli diplomasi tarikle elde edilememiş olan ihtilâfları muslihane vasıtalarla tesviye etmeğı taahhüd eylerler.

Müşarünileyh Âkidler, bu ihtilâfların 3 şubat 1930 da Pariste imzalanan Türk - Fransız dostluk, uzlaşma ve hakem muahedenamesile derpiş edilmiş olan usullere tâbi tutulmasını kararlaştırırlar.

Fransız Hükûmetinin mezkûr muahedenamenin 3 ve müteakib maddelerile derpiş edilmiş olan daimî uzlaşma komisyonundaki Fransız komiserine bir Suriyeli terfikine hakkı olacaktır.

Bu takdîrde Türkiye Hükûmetinin dahi Türk komiserine bir muavin tayimine hakkı bulunacaktır.

Madde — 11

İlişik protokollerin birer mütemmim cüzünü teşkil ettikleri işbu mukavele-name tasdik olunacaktır. Mukavele-name, tasdiknamelerin mümkün olan süratle Ankarada teatisinde meriyete girecektir. İşbu mukavele-name beş sene müddetle akdedilmiştir. İnkızası tarihinden en az altı ay evvel Âkidlerden biri tarafından feshedilmediğı takdirde, mukavele-name, seneden seneye kendiliğinden yenilenmiş addolunacaktır.

Hükümlerini tasdikan, isimleri yukarıda yazılı murahhaslar işbu mukavele-nameyi imzalamışlardır.

Ankarada, outz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde, iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

Ş. Saracoğlu

R. Massigli

Gabriel Pauan.

MÜCRİMLERİN İADESİNE, CEZÂİ İŞLERDE ADLÎ EVRAKIN İRSALİNE VE İSTİNABE-
LERİN İCRASINA MÜTEALLİK (1) NUMARALI PROTOKOL

Madde — 1

Yüksek Âkid Taraflar, Türk adlî makamları tarafından tâkib veya mahkûm edilib Suriyede bulunan, yahud Suriye adlî makamları tarafından tâkib veya mahkûm edilib Türkiyede bulunan kimseleri işbu protokolda derpiş edilen şartlar dahilinde mütekabilen yekdiğerine teslim etmeği taahhüd ederler.

Madde — 2

Ancak iki memleketin kanunlarına göre hürriyeti tahdid edici lâakal altı aylık bir ceazyı müstelzim bir cürümden suçlu olan veya böyle bir cürüm dolayısıyla mahkûm bulunan kimseler iade edilebilir.

Teşebbüsü veya cürme iştiraki teşkil eden vakalar aynı kaidelere tevfikân mücrimin iadesini istilzam eder.

Madde — 3

Aşağıdaki hallerde iade kabul edilmez:

1 - Türkiye tarafından verilen talebname Fransız tebaasından veya bir himaye muahedesile Fransaya merbut bir Devletin tebaasından ve yahud Suriye tebaasından birine taallük ettiği takdirde,

2 - Suriye tarafından verilen talebname Türk tebaasından birine müteallik olduğu takdirde,

3 - Cürüm siyasi veya siyasi bir cürme mürtabit bulunduğu takdirde,

Devlet Reisinin veya Hükümet Reisinin şahsına vaki her türlü suikasd siyasi cinayet veya cürüm sayılmaz.

4 - Cürüm sırf askerî olduğu takdirde,

5 - Cürüm iadeye muhatab olan memlekette ika edilmiş bulunduğu takdirde,

6 - Cürüm iadeye muhatab olan memleket haricinde ika edilmiş olmakla beraber o memlekette takib ve katđi surette hükme raptedilmiş bulunduğu takdirde,

7 - İade talebinde bulunan veya iadeye muhatab olan Devletin kanunlarına göre dava veya ceza iade talebinden evvel müruru zamana uğramış bulunduğu takdirde,

Tabiiyet iktisabı her ne suretle olursa olsun eğer iadesi istenen şahsın suçun ikamından sonra vuku bulmuş ise iade talebine karşı defi olarak kullanılamaz.

Madde — 4

İade edilen şahıs ancak iadeyi intac etmiş olan suçlar için talep eden memlekette takib ve tecziye veya diğer bir Devletin talebi üzerine iade edilebilir.

O şahsın iadeden evvelki suçlar için talep eden memlekette takib veya diğer bir Devlete teslim edilebilmesi ancak aşağıdaki hallerde kabil olur:

1 - İadeyi kabul eden Taraf buna muvafakat etmişse işbu protokol mucibince iade lâzım geldiği takdirde muvafakattan imtina edilemez.

2 - İade edilen şahıs her türlü teshilâta malik olduğu halde tahliye edildiği tarihten itibaren bir ay zarfında memleketi terketmemiş veya bilâhare o memlekete avdet etmiş bulunursa.

Madde — 5

Taleb edilen şahıs iadeye muhatab olan Devlette diğer bir suç dolayısıyla takib edildiği veya mahkûm edilmiş bulunduğu takdirde iade, takibat nihayet buluncaya kadar ve mahkûmiyet halinde,

ceza infaz edilinceye veya diğer her hangi bir suretle sukut edinceye değin tehir edilir.

Bununla beraber iade talebi hakkında derhal bir karar verilecektir.

Madde — 6

Türkiye tarafından vukubulan iade talepleri Türkiyenin Beyrut başkonsolosluğu marifetile Fransa Cümhuriyetinin Suriye ve Lübnandaki Âli komiserliğine gönderilecektir.

Suriye namına Fransa Cümhuriyeti Âli komiseri tarafından yapılan iade talepleri Ankaradaki Fransa sefareti marifetile Türik Hükûmetine yollanacaktır.

Madde — 7

Bir iade talebine mevzu olan şahıs bir suçla maznun veya bir cinayetle müttehim olduğu takdirde iade talebnamesine aşağıda yazılı evrak raptedilecektir :

- 1 - Bir adli makam tarafından ısdar edilen ve taallük ettiği vakanın sarih surette beyanını ve tarihini ihtiva eden tevkif müzekkeresinin veya aynı kuvvette diğer bir varakanın musaddak sureti,
- 2 - Suçlunun ahvali şahsiyesi ve mümkün olduğu takdirde eşkâli mahsusası hakkında malûmatı havi bir fiş ile fotoğrafı ve parmak izi fişi,
- 3 - Mücrimiyetin müstenid olduğu kanun metinlerinin sureti,
- 4 - Tahliften alınan ifadat ve beyanatın salâhiyettar hâkim tarafından musaddak bir sureti.

Madde — 8

Taleb edilen şahıs gıyaben mahkûm edilmiş olduğu takdirde iade talebnamesine evvelki maddede sayılan evraktan maada :

- 1 - Mahkûmiyet ilâm veya kararının resmî suretinin,
- 2 - Mahkûmiyetin müstenid olduğu kanun metinlerinin suretinin raptedilmesi lâzımdır.

Madde — 9

Taleb edilen şahıs vecahen mahkûm edilmiş olduğu takdirde iade talebnamesine :

- 1 - Mahkûmiyet ilâm veya kararının resmî bir suretinin,
- 2 - Mahkûmun ahvali şahsiyesi ve mümkün olduğu takdirde eşkâli mahsusası hakkında malûmatı havi bir fiş ile fotoğrafı veya parmak izi fişinin,
- 3 - Mahkûmiyetin müstenid olduğu kanun metinlerinin suretinin,
- 4 - İlâmın lâzimüttenfiz olduğunu mübeyyin bir adli makam şهادetnamesinin raptedilmesi lâzımdır.

Her iade talebi için talebnamenin tevdiinden itibaren azamî üç ay zarfında bir cevap verilmek lâzımdır.

İadenin reddi halinde sebebi gösterilecektir.

Madde — 10

İade talebnamelerile birlikte verilen evrak ve vesaike Suriyeden gelen evrak için Türkçe ve Türkiyeden gelen evrak için de Fransızca veya Arabece tercümelerinin raptı lâzımdır. Yeminli mütercimler tarafından yapılan tercümelerin onlar tarafından imzalanması ve imzaların salâhiyettar adli makamlar tarafından tasdik olunması muktazidir.

Madde — 11

İadesi kabul edilen şahsın taharrisi, iadesi, tevkif ve mahalli teslimine kadar naklinin istilzam edeceği bilecümle masraflar iadeye muhatab olan Devlete râci olacaktır.

Madde — 12

İadesi istenen şahsın muvakkaten tevkifi talep edildiği takdirde iade talebi reddi müstelzim bir mahiyet arzlemekdikçe, iade talebinin tevdiinden evvel dahi o şahıs muvakkaten tevkif edilecektir. Muvakkat tevkif talebnameşi işbu protokolün 6 ncı maddesinde derpiş edilen şartlar dahilinde verilecektir. Bu talebname cürüm teşkil eden filin mahiyetini gösteren bir mahkûmiyet ilâmının veya bir tevkif müzakeresinin, yahud muadili her hangi bir varakanın mevcudiyetini mübeyyin bulunacaktır.

Muvakkaten tevkif edilen şahıs tevkif günü dahil olmamak üzere tevkifini müteakib üç aylık bir müddet zarfında iade talebnameşi verilmediği takdirde tahliye edilebilecektir.

Madde — 13

Âkid Taraflardan her biri işbu protokolde derpiş edilen şartlar dahilinde üçüncü bir Devlet canibinden diğer tarafa iade edilen eşhasın kendi memleketinden geçirilmesini kabul etmeği taahhüd eder.

Madde — 14

İadeyi müstelzim hallerde, cürümün sübutuna medar olan eşya ile iade talebini mucib olan cürüm neticesinde iadesi matlub şahsın eline geçen ve tevkifi esnasında onun yedinde bulunacak veya bilâhare meydana çıkarılacak olan eşya ve hayvanat iade talebinde bulunan Devletin salâhiyettar makamı tarafından lüzum gösterildiği takdirde zabt ve o Devlete teslim olunacaktır.

İstenilen şahsın firarı veya vefatı dolayısıyla iade vukubulmadığı takdirde dahi bu teslim yapılabilecektir.

Ancak işbu eşya üzerinde üçüncü şahısların iktisab edebilmiş oldukları haklar mahfuz olub bu eşyanın icabı halinde kendilerine dava sonunda masrafsız olarak iade edilmesi lâzımdır.

Madde — 15

Yüksek Âkid Taraflar cezaî işlerde adli evrakın tebliğine ve istinabe varakalarının irsaline müteakiben mübaderet etmeği taahhüd eylerler.

Talebe muhatab olan Devlet diğer tarafa tebliğatın ifa ve istinabelerin icra edildiğini ve icabında bunlara mani olan sebepleri bildirecektir.

Ankarada, otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

Massigli

Gabriël Pauze

DEMİRYOLLARİLE YAPILACAK NAKLİYATA MÜTEALLİK 2 NUMARALI PROTOKOL

— A —

«Meydanı ekbez - Çobanbey » ve «Çobanbey - Nüsaybin» arasında sivil nakliyat

Transit yolcular

Madde — 1

«Meydanı ekbez» ile «Çobanbey» arasında, şömendöfer muhitini hiç bir an terketmeksiz ve

(S. Sayısı : 189)

Suriye arazisine girmeksizin şömendöfer vasıtasile transit suretile seyahat eden Türk yolcuların ve, «Çobanbey» ile «Nüsaybin» arasında , şömendöfer muhitini bir an terketmeksizin ve Türkiye arazisine girmeksizin şömendöfer vasıtasile transit suretile seyahat eden Suriyeli veya Suriyede mukim Fransız yolcuların pasaportlarının vize muamelesi kaldırılmıştır.

Bu yolcular için hiç bir pasaport veya lesepaseye ihtiyaç olmayacaktır. Bununla beraber, iki memleket resmî emmurları tarafından her talep vukuunda nüfus tezkerelerini veya hüviyet cüzdanlarını, yahud bu yoksa, salâhiyettar idarî makamlar veya polis makamları tarafından verilmiş bir seyahat vesikasını ibrazla mükellef bulunacaklardır.

Madde — 2

Türk, Suriye veya Suriyede mukim Fransız tabiiyetinde yolcu veya mürsillerin, her türlü şimendifer nakliyatına ve bu nakliyatla alâkadar gümrük muamelâtına müteallik işler için Türkiye veya Suriye arazisindeki hudud garlarına duhulleri her zaman serbesttir.

Şimendifer memur ve müstahdemleri

Madde — 3

«Suriyedeki Bağdad demiryolları» ile «Bağdad demiryollarının» «Çobanbey» ve «Nusaybin» arasındaki Türkiye kısmı memur ve müstahdemleri, halen carî muayeneye uygun ve ihtiva ettiği bilcümle meşruhat Türkçe, Arabça ve Fransızca olarak tanzim edilmiş bulunan bir hüviyet cüzdanını (Vesika) hâmil bulunacaklardır. Sahibinin men-sub bulunduğu işletme idaresi müdürü tarafından verilecek olan bu vesika ancak Türk tabiiyetinde bulunanlar için Adanadaki Fransız konsolosunun, ve Türk tabiiyetinde olmayanlar için de Türkiye Cumhuriyetinin Haleb konsolosunun vizesini hâmil bulunmak şartile muteber olacaktır. Bu vize parasız olacaktır.

Madde — 4

Adı geçen vesikayı hâmil bulunan demiryolu memurları, Türkiye arazisinde olduğu gibi Suriye arazisinde de serbestçe seyrüsefere, hatlara aid garlarda durmaya ve, icabatı aliyenin âmir bulunabileceği tahdidat yoksa, vazifelerinin kalmalarını icab ettireceği istasyonlara doğrudan doğruya merbut şehir ve mahallerde dolaşmaya mezundurlar.

Madde — 5

Yukarıda sözü geçen vesika ancak ve munhasıran adı geçen şehir ve mahaller, ve memurların filen işde oldukları zaman için muteberdir.

Madde — 6

Sahibi çalıştığı müesseseden ayrılınca (ölüm, istifa, vazifenin nihayet bulması, vazifeden ihraç) bu vesika elinden alınır.

Memurun mensub bulunduğu müessesenin müdürü derhal, keyfiyetten vesikaya vize veren konsolosu, Yüksek komiserliğin Haleb muavin - delegesini, ve Türk hatları komiserini haberdar edecektir.

Vesika, emniyeti âmme tedbiri olarak da geri alınabilir. Bu geri alınma keyfiyeti, vaziyete göre, Ankaradaki Emniyet Umum müdürlüğünün, Türk hatları komiserinin veya yüksek komiserliğin Haleb muavin - delegesinin talebi üzerine, vesikayı mızalayan konsolos tarafından kararlaştırılır.

«Meydan ekpez - Çobanbay» ve «Çobanbey - Nusaybin» hattı ile askerî nakliyat

Ankara itilâfnamesinin :

«Türkiye Meydan Ekbezden Çobanbeye kadar Suriye arazisinde şimendiferle nakliyatı askeriyesini icra etmek hakkını haiz olacak, Suriye dahi Çobanbeyden Nusaybine kadar Türk arazisi üzerinde şimendiferle nakliyatı askeriyesini icra etmek hakkını haiz olacaktır.»

Hükmünü derpiş eden onuncu maddesine,

Ve 20 teşrinievvel 1921 tarihinde Bay Yusuf Kemalle Mr. Franklin Bouillon tarafından imza edilen ve :

«İki memleket murahhasları, Türk - Fransız itilâfnamesinin onuncu maddesinin ikinci fıkrasında muharrer salâhiyeti istimal ihtiyacında bulundukçe iki taraftan her birinin diğerini kâfi bir müddet evvel haberdar etmesi lüzumunu dahi keza teslim ederler.»

Suretinde tasrihi keyfiyet eden notaya tevfikân,

Askerî nakliyat aşağıdaki şartlar altında icra edilecektir :

Askerî terentelerle nakliyat

Madde — 1

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti veya Suriye ve Lübnan Yüksek komiserliği, gerek asker, gerek malzeme (harb malzemesi, esliha, mühimmat, tayyareler ilâh.. ve her nevi askerî erzak), gerek muhtelit nakliyat (asker ve malzeme) için bir veya müteaddid tam tren tahrikini istilzam edecek mühim nakliyat hakkında nakliyat icrasından 48 saat evvel, alâkadar Hükûmetin salâhiyettar makamlarını, tahrik edilecek tren ve her trendeki yoleu vagonu ve adi vagon mikdarını tasrih etmek suretile telgrafla haberdar eyliyeceklerdir.

En kısa tarik ihtiyar edilecek, şimendifer idaresi tarafından tesbit olunan saat tarifesi ancak cer hizmetinin katğı surette zarurî kıldığı tevakkufları muhtevi olacaktır; bilhassa, Müslimiye den geçecek olan Türk katarları Halebde transit yapmaksızın doğrudan doğruya yoluna devam edeceklerdir.

Dolu iki vagon dan fazla olup askerî trenler ile icra edilmeyen askerî nakliyat

Madde — 2

Bu kabil nakliyat, gerek Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti, gerek Suriye ve Lübnanda Fransız Yüksek Komiserliği tarafından nakliyat icrasından 24 saat evvel vagon veya yoleu arabalarının adedini, telgrafla bildiren bir ihbara mevzu teşkil edecektir. Vagon veya yoleu arabaları ilk muntazam veya ihtiyarî muhtelit trene raptedilecek ve tek bir katar halinde sevkolunacaktır.

Türk müfrezelerinin Suriye arazisinden mürru esnasında en kısa tarik ihtiyar olunacaktır. Bu suretle mezkûr nakliyat «Meydan Ekbez» den «Çobanbey» e ve bilmükabele «Çobanbey» den «Meydan Ekbez» e kadar doğruca Müslimiye tarikile icra edilecektir. Arabalar Halebe sevk olunmayıp Müslimiye de çözülecek ve yollarına transit olarak devam edeceklerdir; hiç bir zabıt veya nefer Halebe kadar gitmek iddiasında bulunamayacaktır.

Müfrezeler Müslimiye de ancak kruvazmanlar için lâzımgelen zaman imtidadıca kalabilecekler ve vagonları içerisinde kalıp istasyon muhitinden harice çıkamayacaklardır.

Aynı suretle, Fransız veya Suriye askerleri de şimendifer hattının teşaub ettiği Türk garında ancak saat tarifesinde kruvazmanlar için tayin edilen müddet zarfında kalabilecekler; Türk arazisine giremeyecekler; bununla beraber bu istasyonlardan Suriye arazisine ve Suriye arazi-

sinden de bu istasyonlara girebileceklerdir.

İhbar müddeti, tebellûğ eylemeğe memur edilen makama ihbarın vürudu anından başlar.

Bu ihbarı tebellûğ eylemeğe salâhiyettar olan makam Fevzipaşadaki Türk ve Halebdeki Fransız şimendifer hattı askerî komiseridir.

Bu askerî komiser, telgrafla vuku bulacak olan bu ihbarı aldığını, bulunduğu mahalden (Fevzi-paşa ve Haleb) bildirecektir. Her halü kârda ihbar müddeti, alâkadar komiserin bulunduğu mahal istasyonu tarafından ihbarın ahzından iki saat sonra başlayacak ve ihbar müddetinin hitamını müteakib nakliyata ibtidar olunacaktır.

İhbar, alâkadar Türk veya Fransız askerî komiserleri vedaatle vaki olacaktır. İhbar olunan nakliyattan sarfı nazar edilmesi takdirinde keyfiyet aynı mühlet dahilinde bildirilecektir.

Azamî iki vagon veya yolcu vagonu ile yapılacak askerî nakliyat

Madde — 3

Bu kabîl nakliyat, muntazam veya ihtiyarî trenlerle yapılacaktır.

Bunlar için peşin ihbara lüzum yoktur.

Maahaza, diğerk hallerde olduğu gibi, bu nakliyatta da yalnız en kısa yol ihtiyar olunması mu-karrerdir; yani, nakliyata tahsis olunan vagon veya vagonlar Halebe sevkedilmeyib yollarına transit olarak devam etmek üzere Müslimiyyede çözülecektir.

Bahusus, « Meydanı ekbez - Çobanbey » kısmında iera olunacak nakliyat esnasında Türk askerlerinin kâffesi Müslimiyyede tevakkuf edeceklerine nazaran, zabıtlar de dahil olduğu halde, içlerinden hiç biri Halebe gidemeyecektir. Müfrezeler Müslimiyye garı muhitini terkedemeyecekler ve, burada samimî bir muhadenet düşüncesile, Fransız memurlar tarafından, erler için bir yatakhane ve su-baylar için de münasib surette mefruş (karyola, şilte, masa, lâmba ilâh...) bir oda ihzar edilecektir.

Aynı suretle Fransız veya Suriyeli askerler de Türk arazisi dahilinde istasyon muhitini terke-derek Türk topraklarına giremeyecekler; bununla beraber, istasyonlardan Suriye arazisine gire-bilecekler ve Suriye arazisinden bu istasyonlara dahil olabileceklerdir.

— C —

Bağdad demiryollarının Türkiye - Suriye hududunun iki tarafındaki kısımlarında yapılacak emtia nakliyatı

Madde — 1

Bağdad demiryollarının Türkiye - Suriye hududunun iki tarafında bulunub Türkiyeye ve Suri-yeye aid olan kısımlarında yapılacak emtia nakliyatı, mukavelenameye müzeyyel gümrük protokolü (Protokol No. 6) nun olbabdaki maddeleri ahkâmma tevfikân iera olunacaktır.

Ankarada, otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde, iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

R. Massigli
Garbiel Puaux

SIHHÎ MESELELERE MÜTEALLİK 3 NUMARALI PROTOKOL

Yüksek Âkid Taraflar işbu protokol hükümlerini, iltihak etmiş oldukları 21 haziran 1926 tarihli Beynelmîl Paris sıhhiye mukavelenamesinin elli yedinci maddesine göre ve mezkûr mukavelename hükümlerine mugayir bulunmadıkları mertebede tatbika karar vermişlerdir.

Madde — 1

21 haziran 1926 tarihli Beynelmîl Sıhhiye mukavelenamesinin birinci maddesinde ismi geçen hastalıklara aid vakalar, müşahede olunur olunmaz, salâhiyettar ofis şefleri tarafından 9 neu maddede mucibince derhal karşı tarafa tebliğ olunacaktır. Bu tebliğler 2, 3 ve 4 neu maddelerde derpiş edilen şartlar dahilinde gönderilecek etraflı malûmat ile tamamlanacaktır.

Bahis mevzuu hastalıklardan biri kara hududuna mücavir bir mntakada zuhur eylediği takdirde hastalık, bulaşık mntakanın bulunduğu mahallin idare makamı tarafından doğrudan doğruya komşu Hükûmetin mümasil idare makamına gönderilecek müstacel bir ihbarnameye mevzu teşkil edecektir.

Bu tebliğin, bulaşık veya şüpheli mntakanın nazareti uhdesine mevdu sertabib tarafından tanzim olunacak bir nota şeklinde yapılması mecburidir.

Bu nota :

- a - Vakaların mevcudiyeti tesbit edilip edilmediğini ve mevcudiyeti halinde tesbitin suret ve şartlarını,
- b - Vakaların adedini,
- c - Hastalığın yayılmasına karşı alınan veya alınması tasavvur olunan tedbirleri ihtiva ve irae edecektir.

Madde — 2

Kolera, veba, sarı humma veya lekeli humma yahud çiçek hastalıkları salgını ile bulaşık limanlardan veya mntakalardan gelen kara ve deniz nakliye vasıtalarıle müstahdemlerine, yolcularına veya hamulelerine karşı muktazi ve münasib sıhhi tedbirler tatbik olunacaktır. Bu tedbirler denizde azimet veya muvasalât limanlarında, ve karada hududun münasib mahallerinde ihdas edilecek sıhhiye istasyonlarında ittihaz olunacaktır.

1926 tarihli sıhhiye mukavelenamesinin 1 nei faslının 6 nei kısmında derpiş edilen tedbirlerin ittihazını mecburî kılaacak salgınların zuhurunda limanlarla hudud boyunca veya hudud kapılarında yolcu ve eşya münakalesi tahdid edilebilecektir. Hudud kapıları, 1926 tarihli mukavelenamenin 58 nei maddesi hükümleri mucibince muvakkaten veya kısmen kapanabilecektir.

Her halde kara hududlarında alınacak sıhhi tedbirler ancak yukarıda mevzubahs 6 nei kısmında mezkûr şartlara göre ittihaz olunacaktır.

Madde — 3

Bir liman veya mntakanın bulaşık olarak tanındığına müteallik ilân, 1926 tarihli mukavelenin birinci maddesinde tasrih edilmiş olan hastalıklara aid vakaların mezkûr mukavelenamenin onuncu maddesi ikinci fıkrasında gösterilen şekillerde zuhura geldiği hakkında memleketin resmî sıhhiye makamlarında sureti mahsusada yapılacak tebligata mevzu olacaktır.

Bu ilân ancak 1926 tarihli mukavelenamenin 15 nei maddesinde gösterilen şartlar dairesinde ve mezkûr mukavelenamenin 10 ve 11 nei maddeleri hükümleri nazarı itibara alınarak yapılabilir.

Bulaşık mahallerden gelen deniz veya kara nakliye vasıtalarıle müstahdemlerine, yolcularına, yolcu eşyasına ve hamulelerine hareket limanında veya kara hududunda tatbik edilen önleyici tedbirlerin alındığı keyfiyeti şahadetnameler veya bunun yerine kaim vesikalar ile tevsik olunacaktır. Önleyici tedbirlerin tatbikinden sonra yeniden tedbir ittihazını istilzam edecek yeni vakalar zuhu-

ra gelmiş ise bu vesikalar muteber olmayacaktır. Ancak vakanın zuhura geldiği memlekette alınmış olan tedbirlerin ademi kifayeti sabit olursa bu tedbirler varılan mahalde karşı taraftan sıhhi makamlarınca ikmal ve itmam olunacaklardır.

Bir taraftan Türkiyenin ve Diğer taraftan Suriyenin yüksek sıhhiye makamları, 1926 tarihli mukavelenamenin birinci maddesinde gösterilen hastalıklardan maada sair bulaştırıcı ve bulaşık hastalıkların zuhurunda, hastalığın seyri umumî sıhhat için tehlike teşkil edecek olursa, keyfiyetten birbirlerini en kısa zamanda haberdar edeceklerdir.

Sıhhiye makamları, bu hastalıklar ile salgınların seyir ve şekilleri, zuhur ettiği mahaller, ve fiyat adedi hakkında olduğu gibi bu salgınların yayılmasına karşı alınmış tedbirlere dair de müteakabilen malûmat vereceklerdir.

Bu hastalıklardan birine tutulan kimseler kara hududuna veya bir limana vardıklarında, tedavi edilmek ve muktazi tedbirlere tâbi tutulmak üzere tecrid olunacaklardır. Kendilerini bu hastalıkların sırayetine maruz kılacak her hangi bir vaziyette olan veya musab olanların yakınında bulunan kimselere tatbik olunacak önleyici tedbirler muvasalat mahalline vardıklarında dezenfeksiyon, aşlanmak ve müşahade altına alınmaktır.

Âkid Taraflar, müşterek hududa mücavir mahallerde sıhhi vaziyetin ister tahdid edilmiş ister umumileşmiş şekilde vahimleşmesi halinde yüksek sıhhiye makamlarının temas ve içtimalarını teğmine karar vermişlerdir.

Madde — 4

Memleketle temas peyda edecek şekillerde gerek deniz gerek kara tarikle Türk ülkesinden Suriye ülkesine veya aksi istikamette geçecek olan yolcu grub ve kabileleri kâfi derecede sıhhi emniyeti haiz bulunmadıkları takdirde tıbbî muayeneye tâbi tutulabilirler. Nezafet veya sıhhat vaziyetleri icab ettirdiği takdirde bu grub veya kabileler eşya ve nakliye vasıtalarıyla birlikte itlâfı haşerat ameliyesi ve dezenfeksiyon ilâh ... gibi önleyici tedbirlere tâbi tutulabilirler.

Temas peyda etmeksizin diğer bir memleketten sadece transit suretile geçen grub veya kabilelerin geldikleri memleketin mahallî veya yüksek sıhhiyemakamları, lüzumlu gördükleri takdirde, bu grub ve kabilelerin sıhhi vaziyetlerinin eyi halde bulunduğunu mutazammın tafsilatlı rapor tanzim ve ita edebilirler.

Bu grub ve kabilelerin boğazlardan geçmesi meriyette olan sıhhi hükümlere tâbidir.

Madde — 5

İşbu protokolün kendilerine tatbik olunduğu memleketlerden birinin sancağını taşıyan bilcümle gemiler alâkadarların hükmüne tâbi limanlarda seyrüsefer ettiklerinde sıhhiye patentesini hâmil bulunmağa ve bu patenteyi muvasalat limanlarında sıhhiye işlerine memur makamlara ibraz etmeğe mecburdurlar. Bu patentelerin iki Âkid Taraflar konsoloslarınca vize edilmesi mecburî olmadığı gibi bu hususta hiç bir harç dahi alınmayacaktır.

Madde — 6

Âkid Taraflar, bulaşık gemileri kabul etmek üzere ihdas ettikleri veya edecekleri teşkilât ile bu gibi teşkilâtı ve muktazi levazımı bulunan limanları hakkında birbirine malûmat vereceklerdir.

Madde — 7

İşbu protokolün tatbik edildiği memleketlerden birinin sancağını taşıyan ve bu memleketlerden birinin veya diğerinin sularında hamuleli veya hamulesiz olarak seyrüsefer eden gemilerle limanlarına uğrayan gemiler, hareket ve muvasalat limanları neresi olursa olsun, milli gemilerin tâbi oldukları rüsum ve tekâliften maadasına tâbi tutulmayacaklardır. Mensub oldukları memlekette bu gemilere verilen resmî sertifikalar ve vesikalar diğer memleket idaresince tahsil olunacak

sıhhiye rüsumu için, esas teşkil edecek ve bu sertifikalar veya vesikalar sıhhiyeye müteallik her türlü muamelâtın ifasında mamulünbih olacaktır.

Madde — 8

İşbu protokolün tatbik edildiği memleketlerin sıhhiye makamları resmî neşriyatlarla sıhhiye bültenlerini muntazaman birbirlerine göndereceklerdir.

Ankarada, otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

*R. Massigli
Gabriel Puaux*

HUDUDA MÜTEALLİK 4 NUMARALI PROTOKOL

Birinci fasıl

Madde — 1

Yüksek Âkid Taraflar bu günkü tarihte Ankarada akdedilen Dostluk ve iyi komşuluk itilâfnamesindeki vecibelere atefen,

İşbu protokolde tesbit edilen şartlar dahilinde mütekabil taahhüdlerinin ifasını ve İtilâfnamenin (7) nci maddesinde tayin edilen hudud muntakasında zuhur edebilecek ve hudud münasebetlerinin ahengini ihlâl eder mahiyette olacak her hâdise veya nizain hallini teğmin hususunda mutabık kalmışlardır.

İkinci fasıl

Hudud makamları

Madde — 2

Bu hususta Yüksek Âkid Taraflar birinci fasılda tayin olunan vecibeleri kendi mesuliyetleri tah-tında ifaya :

Türkiye Cümhuriyeti tarafından :

Birinci derecede : Kaymakamları veya vekillerini,

İkinci derecede : Valileri veya vekillerini,

Suriye Cümhuriyeti tarafından :

Birinci derecede : Mesalihi hassa zabitlerini veya vekillerini,

İkinci derecede : Fransa Cümhuriyeti Âli Komiseri delegelerini veya vekillerini,

memur etmek hususunda Suriye Cümhuriyeti namına Âkid olan Yüksek Tarafın işbu hudud makamlarının unvanlarında yapacağı değişiklikler kaydi ihtirazisile mutabık kalmışlardır.

(10) ncu maddede derpiş olunan diploması tarikle tebliğ haricinde hudud makamlarından her biri bir hudud mevkiine yeni bir memur nasbı veya bir vekil tayini keyfiyetini mukabil hudud makamlarına en kısa müddet zarfında doğrudan, doğruya bildirecektir.

Madde — 3

(2) nci maddede zikrolunan makamlar işbu Protokol ile tesbit edilen şartlar dahilinde tedkike me-

mur oldukları hâdise ve nizaların hallini teğmin zımnında münavebeten Türkiye ve Suriye topraklarında içtima edeceklerdir.

A - Birinci derecedeki makamlar : Her ayın ilk haftasında.

İşbu makamlardan her biri hudud mntakasında asayişe memur teşekküllerden birine dahil ve istişarî reyi haiz bir zabiti ve bir tercüman kâtibi refakatinde bulundurmak hakkını haiz olacaktır.

Birinci derecede makamlar birinin veya diğèrinin talebile fevkalâde içtimalar akdedebileceklerdir. Hudud makamlarının müretteb içtimam gününü, saatini, mahallini ve içtima ruznamesini her içtimadan evvel ve (48) saatten aşığı olmayacak bir mühlet zarfında tahriren bildirmeleri muktazidir. Hudud makamları, lüzumu takdirinde birinci derece içtimamda müştekileri, mağdurları, şahidleri ve alâkadarlar tarafından çağırılan mutahassısları istima edebileceklerdir.

B - İkinci derecedeki makamlar : Senede iki defa.

İkinci derece hudud makamları istişarî reyi haiz olmak üzere refakatlerinde müsavi miktarda subay veya amme hizmetleri memuru ve kendilerine lüzumlu olan kâtib ve tercümanlar bulundurabileceklerdir.

Mezkûr makamlar müretteb içtimadan lâakal on beş gün evvel içtimam günü, saati ve mahalli hakkında mutabık kalacaklar ve refakatlerindeki zevatın isim ve unvanlarını ve içtima ruznamesini yekdiğèrine tebliğ edeceklerdir.

Hudud makamları içtimalarından her biri için ikisi fransızca, ikisi türkçe olmak üzere dört aslı nüshadan ibaret birer zabıtname tanzim eyliyeceklerdir.

Madde — 4

Birinci derece hudud makamları lüzumu olan tahkikatı mahallerinde yapmağı müttefikan kararlaştırabilirler. Mahallen tahkikat hududun iki tarafında birer kilometrelik bir mntakaya munhasır olacaktır.

Tahkikat için lüzum hâsıl olduğı takdirde hudud makamları müştekileri, mağdurları, şahidleri ve ihtilâfata alâkadar taraflarca çağırılan mutahassısları refakatlerine alabileceklerdir. Tahkikatın neticeleri biri arabca veya fransızca, diğèri de türkçe iki aslı nüsha olarak tanzim edilen bir zabıtnameye derecolunacaktır.

Mâni vukuunda hudud makamı bu içtimalarda isim ve unvanları mukabil makama evvelece tebliğ edilecek olan bir subay veya memur tarafından mahallinde temsil edilebilecektir.

Madde — 5

Bileümle hudud hâdise ve ihtilâfları, mutazarrır tarafı temsil eden birinci derece hudud makamlarınca komşu memleket hudud makamlarına yazı ile bildirilecektir.

Ancak bu suretle işar edilen hâdise ve ihtilâflar, iki tarafın muhtelif derecedeki makamları arasında teati olunan muhaberelede nazarı itibare alınacaktır.

Madde — 6

Üçüncü maddede tayin olunan makamların faaliyetleri arasında ahenk tesis etmek üzere Yüksek Âkid Taraflar, iki taraftan her birinin müsavi miktarda mümessillerinden mürekkeb bir Türkiye - Suriye Daimî hudud komisyonu teşkil edeceklerdir.

Bu teşekkül senede en az bir defa ve ahval icab ettirirse daha fazla olmak üzere münavebeten Türkiye ve Suriyede içtima eyliyecektir.

Davet müstakbel içtimam vuku bulacağı memleket toprağındaki mafevk makam tarafından yapılacaktır.

Yüksek Âkid Taraflar içtimam mahal ve tarihini diploması tarikile tesbit edecekler; içtima için tayin olunan tarihten en az bir ay evvel murahhaslarının isim ve unvanlarını ve toplantının ruznamesine koymak istedikleri meseleleri aynı tarikle yekdiğèrine tebliğ eyliyeceklerdir.

Türkiye - Suriye Daimî hudud komisyonunun ilk içtimar işbu protokolün meriyete vazından itibaren azamî altı ay sonra Türk toprağında akdedilecektir.

Daimî komisyon birinci ve ikinci derece hudud makamları arasında haklarında itilâf hâsıl olmayan hudud meselelerini müslihane halle gayret edecek; aynı zamanda hudud üzerinde intizam ve asayiş en iyi şartlar dahilinde teğmin zımında alınmasını müfid addedeceği tedbirleri temsil edilen Hükûmetlerden her birinin tasvibine arzelyecektir.

Madde — 7

Birinci ve ikinci derece hudud memurları ve onlara muavenet ve refakat eden müstahdemler, hududda hüviyetlerini bildirdikten sonra, mukarrer içtimanın vukubulacağı komşu toprağa serbestçe gireceklerdir.

Bu birinci ve ikinci derece içtimalara iştirak eden memurlar toplantılara üniforma ve silâhla gitmek ve iştirak etmek hakkını haiz olacaklardır.

Madde — 8

Yüksek Âkid Taraflardan her biri işbu protokol hükümlerinin icrası dolayısıyla kendi toprağında memuren bulunan eşhasa bilhassa seyahatleri, ibateleri ve menafiini temsil ettikleri memleket makamlarile irtibat vasıtaları teğmini hususunda muktazi yardımda bulunacaktır.

Madde — 9

Müştekiler, mağdurlar, şahidler ve ihtilâfda alâkadar tarafların tayin ettikleri mutahasısların bir hudud içtimar esnasında istima edilmek üzere komşu memlekete girmeleri için kendilerini davet eden hudud makamı tarafından şahsa verilen ve mukabil makam canibinden vize edilen bir lesepaseyi hamil olmaları muktazidir.

Lese pase hamili hiç bir imtiyaz veya muafiyetten müstefid değildir; ancak şahsî ihtiyaçları için gümrük rüsumundan ve diğer resimlerden muaf olarak beraberinde ceman beş kilogramı tecavüz etmeyen siklette erzak ve tütün götürülebilir.

Madde — 10

İşbu protokolün meriyete girdiği tarihten itibaren iki aylık bir müddet zarfında Yüksek Âkidler hudud makamları sahiblerinin isim ve unvanlarını, müstemirren buldukları mahalli, faaliyetleri sahasını, hudud içtimalarının akdedileceği mevkiilerin isimlerini ve bilhassa eşhasın teslim, emvalin iade ve hudud makamları muhaberelerinin teati olunacağı ve kuriyelerin telâki edeceği yerlerin zikri suretile hudud kapılarının listesini diplomasi tarikile yekdiğerine tebliğ edeceklerdir.

İkinci maddenin son fıkrasında derpiş olunan tebliğin teyidi mahiyetinde olmak üzere bir hudud mevkiinde her memur tebdili keyfiyeti iki aylık bir müddet zarfında diplomasi tarikile ihbar edilecektir.

Üçüncü fasıl

Hudud mintakasında umumî asayiş ve emniyet

Madde — 11

Yüksek Âkid Taraflar diğer Tarafın rejimi veya emniyeti, aleyhine müteveccih veya onun hâkimiyet hukukunu ihlâl edecek mahiyeti haiz fiilleri hazırlamak üzere hudud mintakasından istifade edecek olan bileünle eşhasın hareketlerine her birinin kendi toprağında kendi takdirine bırakılan muvafık tedbirlerle mani olmağı karşılıklı olarak taahhüd ederler.

Madde — 12

Salâhiyettar hudud makamları hudud mıntakasında diğér Tarafın rejimi veya emniyeti aleyhine müteveccih fiiller irtikâbi gayesile bir veya müteaddid eşhas tarafından hazırlıklar yapıldığına muttali oldukları takdirde derhal birbirlerini bundan haberdar edecekler ve bu hususta elde edebilecekleri bileümle malûmatı yekdiğerine bildireceklerdir.

Mezkûr makamlar, her ne mahiyette olursa olsun arazileri dahilinde işlenen ve faillerinin komşu memlekete ilticası imkânı bulunan bileümle şekavet fiillerini karşılıklı olarak yekdiğerine bildireceklerdir.

İki memleketten her birinin makamları gerek bu tecavüzlerin önüne geçmek, gerek faillerinin hududu aşmalarına mâni olmak için bileümle faideli tedbirleri ittihaz edeceklerdir; bu hususta alınacak tedbirler, lüzumunda, hudud içtimanda müttefikane tesbit edilebilecektir.

Madde — 13

İki Taraftan biri kendi hudud mıntakasında emniyet harekâtına girişmeği kararlaştırdığı takdirde, lüzum görürse, diğér Tarafı, hudud makamları vasıtasile keyfiyetten haberdar edebilecek ve bu Taraf da işbu harekâtın muvaffakiyeti için faideli addedeceği bileümle tedbirleri ittihaz eyliyecektir.

Bu suretle tesbit edilen tedbirler bu husuta akdedilecek hudud içtimanın zabıtnamesine dercedilecektir.

Madde — 14

Yüksek Âkid Taraflar hududu münferiden veya müçtemian hareket eden müsellâh eşhasın taarruzlarına karşı daimî surette himaye etmek maksadile her cinsden tabancalar ve revolverler de dahil olmak üzere silâh veya harb mühimmatı taşıyan her şahsın hududdan içeri girmesini men zımında bileümle faideli tedbirleri ittihaz eylemeyi taahhüd ederler. Bu husuta müttehaz bileümle tedbirler veya teşriî kararlar diğér Tarafa tebliğ olunacaktır.

Hududun her İki Tarafında beşer kilometrelik bir mıntakadaki her mevki (pazubend, bakır levha ... ilâh gibi) bir alâmeti farikayı hâmil olan azamî dört silâhlı muhafız bulundurulabilecektir. Şurası mukarrerdir ki bu muhafızlar mesul makamlar tarafından tayin olunacak ve topraklarında mukim buldukları Devletin tabiiyetini en az on seneceberleri iktisab etmiş olan ahali arasından intihab edilecektir.

İşbu maddenin hükümleri ne askerî teşekküllere, ne de amme hizmetlerinin askerileştirilen müstahdemlerine tatbik olunmayacaktır.

Madde — 15

Her hangi bir yanlışlığa mahal kalmamak üzere Yüksek Âkid Taraflar askerî teşekküllerin yapacakları atış talimlerinin hududun iki tarafında beşer kilometrelik bir mıntakada ancak bu maksadla tertib edilen endahat meydanlarında ve bir zabıtın kumandası altında vukubulabileceğini kararlaştırmışlardır.

Madde — 16

Hudud mıntakası dahilinde irtikâb edilen bileümle cinayetlerin ve şekavet hareketlerinin faille- rile işbu mıntaka haricinde irtikâb olunan bilûmum cinayetlerin ve şekavet hareketlerinin bu mıntakaya iltica eden failleri alâkadar makamlar tarafından derhal tevkif edilecekler ve bu makamlar zararların tazmini için bütün tedbirleri ittihaz eyliyeceklerdir. Suçlular cinayetin irtikâb edildiği Devlet tebaasından oldukları takdirde bu Devletin birinci derece makamlarının tahriri talebi üzerine başka bir muamele yapılmaksızın teslim olunacaktır; bu talebname işbu protokole merbut (1)

nümaralı lâhikayı teşkil eden nümüneye muvafık olacaktır; teslim talebnamesine intizaren suçlu mevkuf tutulacak veya nezaret altına alınacaktır; bu mevkufiyet veya nezaret altına alınma üç ayı tecavüz edemeyecektir.

Suçlular arazisine iltica ettikleri Devletin tebaasından oldukları takdirde bu memleketin kanunlarına tevfikan orada takib edileceklerdir. Bu halde cinayetin kendi toprakları dahilinde irtikâb edildiği Devlet makamlarının, adli takibatı teshil edebilecek takdir unsurlarını hudud tarikile vermeleri muktazidir.

Her iki takdirde hudud makamları işbu takibat neticesinden yekdiğerini haberdar edeceklerdir.

Her ne suretle olursa olsun tabiiyet iktisabı bir şahsın iadesi talebini istilzam eden cürmün ikamdan sonra vaki olmuş ise aşağıda tayin olunan usule tevfikan iade talebine karşı defi olarak kullanılamaz.

Madde — 17

Mahallî mevzuatla menedilmiş olan silâhlarla ifsad edici mahiyetteki vesika ve alâmetler müstesna olmak üzere hudud rejimi usulüne tevfikan teslim olunan bir suçlunun tevkifi esnasında yedinde bulunan bileümle şahsî eşya, emtia ve hayvanlar teslim anında komşu hudud makamlarına tevdi olunacaktır.

Bu şartlar dahilinde vuku bulan her teslim bu hususta salâhiyeti haiz memur tarafından verilen bir makbuz mukabilinde yapılacaktır.

Madde — 13

Hudud mıntakasında yapılan her silâh veya mühimmat zaptı, mücrimin komşu Devletin tebaasından olması veya bu Devletin arazisinde müstemirren mukim bulunması takdirinde, birinci derece komşu hudud makamına tahriren bildirilecektir.

Madde — 19

Şekavet hareketlerinin failleri her hal ve kârda hudud mıntakasından uzaklaştırılacak ve bade ma bu mıntakada oturmağa mezun olmayacaklardır.

Madde — 20

Pasaport, hudud vesikası veya lesepase gibi usulüne muvafık bir vesika ile mezun olmaksızın hududu geçecek olan her şahıs tevkif edilecek ve mahallî kanunlara muhalif hareket etmiş olduğu takdirde adli takibata uğrayacak ve mahkûm edilebilmiş olacağı cezanın hitamında geldiği memleketin hudud makamlarına veya bu hususta salâhiyettar hudud memurlarına makbuz mukabilinde teslim olunacaktır.

Madde — 21

Münferiden veya müçtemian komşu memleketten gelip iltica arzusu izharı suretile iki taraftan birinin hudud mıntakasına girecek olan eşhas iltica mahallinin hudud makamları tarafından derhal tevkif ve silâhlarından tecrid edilecekler ve (20) nci maddede muayyen şartlar dahilinde menşe memleketlerine çevrilmedikleri takdirde hudud mıntakası haricine naklolunacaklardır. Bu mülteciler için hudud mıntakasına duhul memnu kalacaktır.

Mültecilerin terkettikleri memleketin hudud makamları, işbu maddeyi tatbikan müttehaz silâhtan tecrid ve tebid tedbirlerinden kendisine iltica olunan memleketin mukabil makamları marifetile haberdar edileceklerdir.

Madde — 22

Yüksek Âkid Taraflardan her biri diğer Tarafın arazisinde sakin eşhasın kendi topraklarına muhaceretini hiç bir veçhile teşvik etmemeği taahhüd eyler.

Madde — 23

Türk makamlarile Suriye makamları ve onların murakabesi altındaki siyasî teşekküller filen diğer Devletin toprağında bulunan bu Devlet tebaasile ancak salâhiyettar hudud makamları vasıtasile münasebata girişebileceklerdir.

Madde — 24

Devlet veya ferdlere aid olup gayri meşru bir surette sahiblerinden alınmış hayvanat veya eşya, komşu hudud mntakasında bulunduğu takdirde teşhis veya tasarruf itibarile hiç bir ihtilâf mevzubahs değil ise, diğer Taraf makamlarına makbuzla iade edilecektir.

İşbu madde ile tayin edilmiş olan hudud usulü, tağayyüb edip veya yanlışlıkla hududun öte tarafına sevk olunup komşu hudud mntakasında bulunan hayvanların iadesine de kabili tatbiktir. Bu vaziyette gümrük idaresinin takdir salâhiyeti tamdır.

Yukarıda tayin olunan usule tevfikân hayvanat veya eşyanın iadesi dolayısıyla hiç bir resim veya tazminat istifa edilmiyecektir. Ancak işe ve muhafaza masrafları mal sahibine raci olacaktır.

Dördün cü fasıl

Hudud muafiyetleri

Madde — 25

İşbu fasılın hükümleri Türkiye - Suriye hududunun her iki tarafında beşer kilometrelik bir mntakaya tatbik olunacaktır.

Bu mntakada sakin olup işbu protokolün imzası tarihinde hududun bir veya diğer tarafında mülkleri ve hayvanlarını otlatma ve sulama ve topraklarında ziraat hakları bulunan komşu Devlet tebaası eskisi gibi haklarından istifadeye devam edeceklerdir.

Bu hudud sakinleri, topraklarını işletme ihtiyacı için bir hudud vesikası ibrazı suretile hududu serbestçe geçebilecekler ve bu vesikada tasrih edilen yolu takiben mülklerine gidebileceklerdir.

Bunlar işbu beş kilometrelik mntaka sınırları dahilinde hayvanlarını, sürülerinin yavru ve mahsulâtını, mülklerini işletmeğe mahsus zirâî alât ve edevatı, arabalarını, tohumlarını, arazilerinin mahsullerini hiç bir gümrük, ray veya sulamarüsümü ve yahud komşu araziye duhule mahsus diğer her hangi bir resim tesviye etmeksizin hududun bir tarafından diğer tarafına geçirebileceklerdir.

Bu hudud sakinleri mallarının bulunduğu memlekette meri bileümle vergilere ve tekâlif sisteminde vukubulabilecek tadilatın sonradan ihdas edebileceği vergilere tâbi tutulacaklardır. Ancak hududun diğer tarafına nekledecekleri topraklarının mahsulleri ile sürülerinin yavru ve mahsulâtı için, gümrük protokolününün 15 ilâ 23 nci maddelerinde musarrah muamelelerin ifası kaydile, alâkadar memleket dahilinde işbu mahsullerden gerek istihsal, gerek tedavül, gerekse istihlâk hususlarında tarholunan bileümle tekâlif ve rüsûmdan muaf olacaklardır.

İşbu emlâkin işletilmesine yarayan hayvanat veya zirâî alât ve edevat için matruh vergi ve resimler sahibinin tebaasından bulunduğu memleket idaresine tediye olunacaktır.

Komşu memleket tebaasına aid emlâk grupları kısmen (5) kilometrelik mntaka dahilinde kısmen de hududdan itibaren (10) kilometreyi tecavüz etmeyen bir mesafeye kadar mezkûr mntakanın ötesinde kâin buldukları takdirde işbu fasıl hükümleri onlara ikinci derece hudud makamlarının kararile tatbik olunacaktır. Bu hususta ve haklarının sukutuna mahal kalmamak üzere alâkadar mal

sahiblerinin bu günkü tarihte imzalanan Dostluk ve iyi komşuluk mukavelesinin meriyete vazından itibaren altı aylık bir müddet zarfında mallarının bulunduğu mahallin birinci derece hudud makamına arazi parçalarının tarifini mübeyyin bir talebname vermeleri muktazidir.

Şu kadar varki komşu Devlet tebaasının halen istifade ettikleri hudud muafiyetlerinin işbu madde hükümlerine rağmen müstesab haklar teşkil etmesi hususunda mutabık kalmıştır.

Sarı insan, hayvan ve nebatat hastalıkları vukuu halinde iki Hükümet alâkadar memlekette vazdedilen hususî tedabiri sıhhiyeyi ve idhalât ve ihracat memnuiyetlerini yukarıda muayyen hudud muafiyetlerinden istifade eden mıntaka dahilinde tatbik etmek hakkını muhafaza ederler.

Madde — 26

25 nci maddede derpiş edilen hudud muafiyetlerinden müstefid mülk sahiblerine aid bulunan sürüleri (5) veya (10) kilometrelik mntakadaki tarlalarında otlatmak üzere hududun diğer tarafına geçecek olan çobanlar hayvanların adedini, hududu geçmek için tâbi oldukları rejimi, gittikleri mntakayı ve hayvanların otlatılacakları araziye gösteren bir vesikayı hamil olmak mecburiyetindedirler.

Madde — 27

(4) ncü fasılda muayyen hudud muafiyetlerinden istifade bahşeden hukuka sahip eşhasın talebi üzerine kendi mesuliyetleri tahtında :

a - (5) veya (10) kilometrelik mntaka dahilinde kâin arazilerinin işletilmesine hadim zirai alât ve edevâtı veya hayvanatı sevk ve idareye memur ziraat işçilerine,

b - (25) ve (26) nci maddelerde muayyen rejime tâbi olarak işbu hududda kabul edilen sürülerinin çobanlarına,

c - Onların iş başlarına, çiftçilerine veya ortaklarına hudud vesikaları verilebilecektir.

Madde — 28

Hudud muafiyetleri :

a - İşbu muafiyetleri haiz eşhasın kanunî mirasçılara;

Bunlar lâzımgelen vesaiiki ibraz ederek mirasçı sıfatlarını isbat edeceklerdir.

b - Gayrimenkul mülkiyetin intikalinde bir taraftan Türk kanunlarının, diğer taraftan Suriye kanunlarının tahmil ettiği ihtirazi kayidler mahfuz olmak üzere, (5) veya (10) kilometrelik mntakada bulunmaları sahiblerinin hudud muafiyetinden istifadelerini intaç eden gayrimenkul malların ivazlı veya ivazsız temlik tarikile mefrugunlemlerine tanınacaktır.

Madde — 29

Hudud vesikalarıyla hayvanların veya sürülerin evvelki maddelerde muayyen şartlar dahilinde hududu geçmelerine müteallik varakalar hudud rejiminden müstefid mülk sahiblerinin sakin buldukları mahallin birinci derece hudud makamları tarafından meccanen verilecektir.

Hudud vesikalarının işbu protokolün (2) nci lâhikasını teşkil eden nümuneye muvafık olması mecburidir.

Bu vesikalar ancak komşu memleketin hudud makamı tarafından vize edilmiş bulunduğu takdirde muteber olacaktır.

Vesikalar nama muharrer ve şahsa mahsus olacak ve sahibinin fotoğrafını havi bulunacaktır. Vesikaların meriyet müddeti bir sene olacaktır.

Hudud vesikaları sahiblerinin hududu geçmeğe mezun oldukları hudud kapılarını veya geçiş noktalarını zikredecektir.

Hudud vesikası alması müstahak eşhasın listesi teşrinisani ayında birinci derece hudud içtimamda tesbit edilecektir.

Birinci derece hudud makamları arasında mutabakat hâsıl olmadığı takdirde ihtilâf iki memleke-

tin ikinci derece makamlarına arz olunacak ve bu makamlarla karara raptedilecektir.

Müteakib seneye aid hudud vesikalarının her sene kânunuevvelin 31 inden evvel tevzi edilmesi muktazidir.

28 nei madde ile derpiş edilen şartlar dahilinde hudud mafiyyetlerinin intikali hali umüstesna olmak üzere carî sene için hudud vesikalari verilmeyecektir.

Bir hudud vesikasının istirdadına ancak birinci derece hudud içtimamında karar verilebilecektir; istirdad sebepleri içtima zabıtnamesinde zikredilecektir.

Beşinci fasıl

Hududu geçme

Madde — 30

Hudud ancak hudud kapılarından veya geçiş noktalarından geçilebilir :

a - 25 nei madde ile müteakib maddelerde tayin edilen hudud rejiminden müstefid olanlar için hudud kapılarından veya geçiş noktalarından :

Bu rejime tevfi kan hududdan geçecek ziraî işletme levazımının müfredatlı bir listesinin hudud mevkiinden geçerken tevdi muktazidir.

b - Bilûmum emtia için yalnız hudud kapılarından.

Bu hususta ve hudud üzerinde meşru ticareti kolaylaştırmak maksadile, Yüksek Âkid Taraflar, hudud kapıları haricinde emtia giriş ve çıkışını menetmeği müteakibilen teahhüd eylerler; ika olunan suçların cezalandırılması ve bu babta lâzım gelen tedbirlerin ittihazı Yüksek Âkid Taraflardan her birine racidir.

Yüksek Âkid Taraflar hudud kapılarının mevkilerini müteakib kan tayin edeceklerdir. Hudud kapılarının her İki tarafta birer karakol tarafından muhafazası muktazidir; bu kapılar (12) den aşağı olmayacaktır.

Karakol yerleri, işbu protokolün ihtiva ettiği ahkâmın tam bir şekilde tatbiki hususunda iki memleket makamatının arzularını karşılayacak bir şekilde seçilecektir.

Yüksek Âkid Taraflar geçiş noktalarının mevkilerini de aynı şartlar dahilinde tesbit edeceklerdir.

Geçiş noktalarının adedi altmıştan fazla olamayacaktır; bunların her biri imkânlar dairesinde sabit veya seyyar bir kontrole tâbi olacaktır.

Altıncı fasıl

Müteferrik hükümler

Madde — 31

Her sene şubat ve ağustos aylarında Daimî hudud komisyonundaki Türk ve Suriye murahhas heyetleri reisleri hudud makamlarının geçen altı ay zarfındaki faaliyetinin neticelerini birbirine tebliğ edeceklerdir.

Bu hususta reislerden her biri kendisini alâkadar eden işler için :

- 1 - Makbuz mukabilinde geri çevrilen eşhasın isimlerini mübeyyin bir cedvel,
- 2 - Hudud rejimi usulüne tevfi kan teslim olunan eşhasın isimlerini mübeyyin bir cedvel,
- 3 - Hudud hâdiselerini mübeyyin bir cedvel,
- 4 - Yapılan iadeleri mübeyyin bir cedvel tanzim edeceklerdir.

Bu cedveller her hudud vakası için : Onları tedkik etmiş olan birinci ve lüzumunda ikinci derece makamları ve bu hususta işbu makamların teati ettikleri muhaberelelerin numara ve tarihlerini zikredeceklerdir.

Şurası mukarrerdir ki otlak ve yaylak hakkına müteallik hükümler mülğadır.

Ankarada otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

K. Massigli
Gabriel Puanx

Demande d'arrestation et de livraison

Tevkif ve teslim talebi

No.

Poste de
Memuriyeti
Nom de l'inculpé :
Maznunun ismi :
Nom du père du l'inculpé :
Maznunun pederinin ismi :
Nom de la mère de l'inculpé :
Maznunun validesinin ismi :
Lieu de naissance :
Doğduğu yer :
Doğduğu tarih :
Date de naissance :
Nationalité de l'inculpé :
Maznunun tabiiyeti :
Date de l'incident :
Vakanın tarihi :
Lieu de l'incident :
Vakanın mahalli :
Nature de l'incident :
Vakanın nevi :
Résumé de l'incident :
Vakanın hulâsası :
Direction prise par l'inculpé :
Maznunun firar istikameti :
Lieu de refuge probable de l'inculpé :
Maznunun iltica etmesi muhtemel olan yer :
Nous demandons l'arrestation et la livraison de l'inculpé
Maznunun tevkifi ve teslimini taleb ederim.

Signature :

İmza :

Observations :

1 - Ces premiers renseignements pourront être complétés ultérieurement.

2 - Les traces des inculpés dont l'identité n'a pu être établie seront prises dès réception de cette demande; le résultat des recherches sera adressé le plus tôt possible à l'autorité réclamante.

3 - Si le refuge et l'identité de l'inculpé sont inconnus une enquête sera effectuée sans retard et le résultat communiqué à l'autorité réclamante.

İhtarat :

1 - Bu ilk malûmat lâhika olarak da itnan olunabilir.

2 - Hüviyeti tesbit edilemeyen maznunların izleri talebin hemen vukuunda teslim alınacaktır. Taharriyat neticesi süratı mümkün ile talep eden memuriyete gönderilecektir.

3 - Maznunun hüviyeti ve mahalli ilticası meçhul bulunduğu halde serian tahkikat icrasile neticesi talep eden memuriyete bildirilecektir.

Tevkif ve teslim talebi

Demande d'arrestation et de livraison

Memuriyeti

Poste de

Maznunun ismi :

Nom de l'inculpé :

Maznunun pederinin ismi :

Nom du père du l'inculpé :

Maznunun validesinin ismi :

Nom de la mère de l'inculpé :

Doğduğu yer :

Doğduğu tarih :

Lieu de naissance :

Date de naissance :

Maznunun tabiiyeti :

Nationalité de l'inculpé :

Vakanın tarihi :

Date de l'incident :

Vakanın mahalli :

Lieu de l'incident :

Vakanın nevi :

Nature de l'incident :

Vakanın hulâsası :

Résumé de l'incident :

Maznunun firar istikameti :

Direction prise par l'inculpé :

Maznunun iltica etmesi muhtemel olan yer :

Lieu de refuge probable de l'inculpé :

Maznunun tevkifi ve teslimini talep ederim.

Nous demandons l'arrestation et la livraison de l'inculpé

İmza :

Signature :

İhtarar :

1 - Bu ilk malûmat lâhika olarak da itnam olunabilir.

2 - Hüviyeti tesbit edilemeyen maznunların izleri talebin hemen vukuunda teslim olunacaktır. Taharriyat neticesi süratı mümküné ile talep eden memuriyete gönderilecektir.

3 - Maznunun hüviyeti ve mahalli ilticası meçhul bulunduğu halde serian tahkikat icrasile neticesi talep eden memuriyete bildirilecektir.

Observations :

1 - Ces premiers renseignements pourront être complétés ultérieurement.

2 - Les traces des inculpés dont l'identité n'a pu être établie seront prises dès réception de cette demande; le résultat des recherches sera adressé le plus tôt possible à l'autorité réclamante.

3 - Si le refuge et l'identité de l'inculpé sont inconnus une enquête sera effectuée sans retard et le résultat communiqué à l'autorité réclamante.

Hudud vesikası

No.

İsmi :

Şöhreti :

Sinni :

. Köyünden

de vaki emlakine, [1]
ile beraber, [2]
geçerek, gitmeğe mezundur.
(.) kaymakamı tarafından
vize edilmiştir.

Tarih : (İmza)

[1] Refakatindeki eşhas ve hayvan adedi.

[2] Gececeği kapı ve geçid isimleri.

Vize edilmiştir.

Hudud zabiti :

Carte frontalière

No.

Photographie du titulaire

Noms :

Prénoms :

Agé de du village

. est autorisé à se rendre,
accompagné de [1]
de son habitation située à
à ses propriétés situées à
en passant par [2]

[1] Nombre de personnes et d'animeux.

[2] Indiquer les portes ou points de passage.

VETERİNER MESAİLE MÜTEALLİK 5 NUMARALI PROTOKOL

Madde — 1

Hayvanların ve menşei hayvanî olan mahsullerinin ve sari hayvan hastalıklarının intişarına sebep olabilecek maddelerin Âkid Taraflardan biri arazisine idhali aşağıdaki veteriner hudud kapılarına inhisar etmiştir.

Nuseybin - Kamışlı

Birecik - Carablus

Çobanbey - Haleb (Müslimiye)

Kilis - Azaz

Islahiye - Haleb (Müslimiye)

Reyhaniye - Kasrülbenat

Yayladağr (Ordu) - Elmafrat

Âkid Taraflar arasmda anlaşmak suretile bu hudud kapıları aded ve mevki itibarile tadil edilebilecektir. Buna inzinamen, hayvanat nişâğıdaki üç geçiş noktasından hududu geçebilecektir:

Derbesiye

Resülâyn

Telabyad

Bunlara mecburî surette terfik edilecek olan sıhhat şehadetnamesi mefluf modeller mucibince tanzim edilecek ve bilhassa sevk mahallini zikredecektir.

Madde — 2

İhracata veya transite tahsis edilen hayvanlara ve menşei hayvanî olan mahsullere, bir Devlet veterineri veyahud Devlet tarafından bilhassa bu işe salâhiyetli kılınmış bir veteriner tarafından verilmiş bir sıhhat veya sağlık şehadetnamesi terfik edilecektir.

Alâkadar makamlar tarafından verilen menşe şehadetnamesi sıhhat veya sağlık şehadetnamesinin tanzimine esas olacaktır.

Madde — 3

Sıhhat veya sağlık şehadetnamesi :

1 - Canlı hayvanlara aid (Model No. 1)

2 - Hayvanî menşeli mahsulâta aid (Model No. 2)

Olduklarına göre her birine mahsus hususî nümunelere tevfikan tanzim olunacaktır.

Beygir einsine aid şehadetnameler her beygir için ayrı ayrı olacaktır. Diğer einsler için (tuyur dahil) (erkek ve dişi damızlıklar hariç) müşterek şehadetname tanzim edilecektir.

Boynuzlu büyük hayvanlara damga vurulacak ve şehadetnamede vurulan marka mezkûr bulunacaktır.

Sıhhat veya sağlık şehadetnamelerinin muteberlik müddeti azamî on beş gün olarak tesbit edilmiştir.

Madde — 4

Sıhhat şehadetnamesi, hayvanların teker teker salim olduklarını ve menşelerinden itibaren ve bu menşein 20 kilometre yarım kutruundaki sahada :

A) Sığır vebası, sari zatüleenbi ve riei muhiti hastalıklarının bir senedenberi hüküm icra etmediğini,

B) Hummayı hulâi koyun ve keçi çiçek hastalıkları, sari keçi zatüleenbi ve riesi, tuyurun difteri, kolera ve veba hastalıklarının 60 gündendenberi hükümsürmemiş olduğunu, tasdik etmesi lâzamdır.

Madde — 5

Sığır vebası ve zatüleenbi ve riei muhiti - sığır vebası ve yahud zatüleenbi ve riei muhiti hastalıklarından birisi, Âkid Taraflardan birinin arazisinde baş gösterdiği takdirde, diğer Taraf (Kendi memleketindeki sağlık zabıtası nizamnamesine tevfikan) sirayet tehlikesi zail oluncaya kadar, hayvanların ve menşei hayvanî mahsullerin veya sirayet vasıtası olabilecek maddelerin idhalini men veya tahdid etmek hakkını haizdir.

Ruam - İhraç edilecek beygir einsî hayvanların hepsi malleine edilecek ve malleination şehadetnamesinde malleine tatbik edildiği tarih ile kullanılan usul yazılmış olacaktır. Malleination şehadetnamesinin muteberlik müddeti bir ay olarak tesbit edilmiştir.

Kuduz - İhraç edilecek hayvanların bu hastalığa maruz kalmamış oldukları şahadetnamele mezkûr bulunacaktır.

Uyuz - Bir köyde uyuz vakası müşahede edildiği takdirde bu köyün işbu hastalıktan müteessir olan hayvan einsi için hastalık zaül oluncaya kadarsahadetname verilmeyecektir.

Durin - İhracat esnasında tek tırnaklı hayvanların salim oldukları ve bunların menşelerinde ve menşelerinin 20 kilometre yarım kütündeki civarında en az 40 günden beri durin vakasına tesadüf edilmediği, sıhhat şahadetnamesinde teslik edilecektir.

Hayvan veremi - İdhal edilecek demirliğe mahsus sığırların azami 6 ay evvel tüberküline edildiğini beyan eden ayrı şahadetname ile mücehhez olmaları lâzımdır.

Antraks - Aşlanmamış hayvanlar 48 saat müşahede altında bulundurulabilecektir.

Hudud geçiş noktaları birbirine yakın olduğu takdirde ihrac edilecek hayvanların kontrolü, ihracat yapan Devlet arazisinde ve bu Devlet veterinerinin müvacesesinde idhalâte Devlet veterineri tarafından icra edilecektir.

Alâkadar iki veteriner tarafından bir sair hastalık teşhis edildiği takdirde hayvanlar ihracatı yapan Devlet veterinerinin nezareti altında karantınaya tâbi tutulacak ve bu hayvanların idhaline ancak iki memleketin veteriner idareleri arasında mütabakat hâsıl olduğu zaman müsaade edilecektir.

Madde — 6

Hudud geçiş noktaları birbirinden çok uzak olduğu takdirde, hayvanların kontrolü idhalâte Devlet veterineri tarafından yapılacak ve hayvanların seyki ancak sair bir hastalık müşahede edildiği takdirde durdurulabilecektir.

Böyle bir hâdise halinde idhalâtı yapan Devlet veterineri kendi memleketinde cari hayvan sağlık zabıtası kanununda derpiş edilen tedbirleri sünatle alarak alâkadar ihracatı Devletin hudud veterineri ile temasa gelecektir. Hudud veterinerleri icab eden tedbirleri ittihaz etmek üzere, kendi merkez müdürlüklerini keyfiyetten haberdar edeceklerdir.

Hudud veterinerleri arasındaki bütün ihtilâflar işbu protokolün 15 nei maddesi hükümlerine tevfikân halledilecektir.

Hayvanların adedi, alfaetleri ve mackaları sıhhat şahadetnamesi mündericatinde uymadığı takdirde idhalâtı yapan Devlet veterineri yolda yorgunluktan vukua gelen ziyatı hesaba katarak, bu hayvanların 48 saat karantina altına alınmaları lâzım olup olmaadığına karar verecektir.

Madde — 7

Âkid Taraflar, mütetekabilen Türkiye ve Suriye menşeli (et, et müstahzaratı, taze hayvan mahsulâtı, süt ve süt müstahzaratından mamula) aşağıda yazılı hayvanî mahsullerin memleketlerine serbestçe naklini kabul ederler.

A) Deriler, kurutulmuş yahud tuzlanmış پوستکiler, zamlı, tuzlu, kurutulmuş yahud kireç suyundan geçirilmiş deriler,

B) Kuru yahud kaynatılmış ve yumuşak aksamından ayrılmış bütün boynuzlar, ziffler, tırnaklar, pengeler ve dişler,

C) Keza yumuşak aksamından ayrılmış kuru yahud kaynatılmış kemikler ile tazyikli su buharından geçirilmiş kemik tozları.

D) Kuru ham yapağı, yapağı kırmıkları ve delbağhane yapağıları ile muhtelif hayvanların ham halde kuru kılları (domuz kılı ve yele) ve her nevi kuru tüyler.

E) Tuzlu yahud kuru bağırsaklar, kuru mide ve mesaneler,

F) Bu hayvan mahsullerinin seyki için ne gibi usul tatbik edilirse edilsin (sandık, fiğı, torba, denk) sıhhi şartlara uygun olması meşruttur.

G) Yukarıdaki 5 fıkrada sayılan aynı hayvan mahsullerinden alâkalı Âkid Taraflara (veteriner

profilaksisi) noktai nazarından kâfi görülen başka bir muameleye tâbi tutulurlar.

Bununla beraber sığır vebası, domuz vebası, hummayı kulâî, barbon, çiçek ve şarbon bakteridyen hastalıkları için Âkid Taraflar, ticaretlerini, bu hastalıklara karşı kendi memleketlerini koruyacak tedbirler ittihazına talik edebileceklerdir. Bu takdirde bir sıhhat ve sağlık şehadetnamesi talep edilebilecektir.

Madde — 8

Âkid Taraflar sığırların, tek tırnaklıların, koyun, keçi ve tıyurun ve menşei hayvanî olan bilcümle mahsulâtın transit olarak geçmesine müsaade etmekte mutabıktırlar. Şu kayidle ki, transit edilen hayvanlar transit memleketin veteriner idaresince muayene edilebilecek ve sevkiyatı yapan memleketin sıhhat şehadetnamesi bu idare tarafından vize edilecektir.

Madde — 9

Menşei memlekette sığır vebası, hummayı kulâî veyahud sığırların zatülcenbi verreamuhiti hastalıklarının mevcudiyeti transiter memleketin bu hastalıkların menşei memlekette aded ve vüsatini nazarı dikkate almak suretinde şübheli hayvanların geçirilmesine mümanaatını intaç edebilir.

Madde — 10

Menşei memlekette sığır vebası zuhur ettiği takdirde sığırların ve mahsullerinin transiti menedilebilir.

Madde — 11

Ramplar, hayvanları veya mahsullerini nakle mahsus nakil vasıtaları ile sirayete vasıta olabilecek her nevi eşya kullanıldıktan sonra veteriner servislerinin nezaret ve kontrolleri altında temizlenip dezenfekte edilecektir.

Madde — 12

Âkid Taraflar her ayın birinci ve on sekizinci günleri iki dil ile (memleket dili ve fransızca) ve yeknasak olarak salgın hastalıklar belleteni çıkarmak ve bunları merkez veteriner makamları ile doğrudan doğruya teati etmek hususunda mutabık kalmışlardır. Salgımlar vahim ve istilâî bir şekil aldığı takdirde veteriner servisleri aralarında telgrafla muhabere etmek hususunda mutabıktırlar.

Madde — 13

Sıhhat bakımından hususî mahiyette veteriner murakabeye tâbi tutulacak hudud mntakası hudud hattının her iki tarafında 15 kilometre derinliğinde uzanan mntakadır.

Âkid Taraflar işbu hudud mntakasındaki şehir ve nahiyelerin ve bu mntakada bulunan büyük baş hayvanların birer listesini yekdiğerine vermek imkânını tedkik edeceklerdir.

Bu hudud mntakasındaki veteriner makamlar kendi memleketlerinin sağlık zabıtası kanunu mucibince ihbarî mecburî olan hastalıkların seyirleri hakkındaki malûmatı en kısa vasıta ile yekdiğerine bildireceklerdir.

Madde — 14

Bu hudud mntakasında vahim ve istilâî mahiyette bir sarı hastalık zuhur ettiği takdirde, Âkid Tarafların merkezî veteriner idareleri birbirine müstacel tebliğler göndermek mecburiyetindedirler. Veteriner idareleri bu hastalığı izale için anlaşarak icab eden tedbirleri alacaklar ve emirlerine âmade

kılınan bütün vesait ile yekdiğerine muavenet ve yardımda bulunmak imkânlarına tevessül edeceklerdir.

Bu maksadla Âkid Taraflar hudud mntakasındaki veterinerlerine tesbit edilecek şartlar altında lesepaseler verilmesi arzusunu izhar ederler.

Madde — 15

Hudud veterinerleri arasındaki bütün ihtilâflar her Âkid Tarafın merkezî veteriner idaresi tarafından irae edilecek hususî delegeler ile halledilecektir.

Âkid Taraflar arasında işbu protokolün tefsir veya tatbikine müteallik bir ihtilâf zuhur edecek olursa bu ihtilâf alâkadar her Devlet tarafından tayin edilecek ikişer veterinerden müteşekkil komisyon tarafından halledilecektir.

İşbu ihtilâf bu komisyon tarafından memnuniyet verici bir tarzda tesviye edilmediği takdirde, hayvanatın sari hastalıklarına karşı mücadelede mütedair beynelmilel mukavelenin 9 neu maddesinin 2 nei fıkrasına uygun olarak halledilecektir.

İşbu protokole tecrübe neticesinde faydası tebarüz edecek olan tadilâtın ilâvesi maksadile Âkid Taraflarca tedkik konferansları içtimaa davet edilebilecektir.

Ankarada otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

Massigli
Gabriel Puaux

Model No. 1

Veteriner şhadetname No.

1 - Sene ay gün

2 - Şhadetnamenin verildiği mahal

3 - Gönderenin adı (adı, soy adı müessesenin adı)

4 - Gönderenin adresi

5 - Hayvanların nevi ve cinsi (boynuzlu iri hayvanlar, koyun, keçi, beygir, merkeb, katır ve saire)

6 - Hayvanların adedi (yazı ile)

7 - Markası

8 - Hayvanatın geldiği mahal

9 - Hudud geçiş maahlli

10 - Gideceği yer ve mevki

11 - Mütemmim malûmat

Aşağıda imzası bulunan doktor veteriner işbu şhadetnamede mevzubahs hayvanların sıhhatte olduklarını, bütün sari hastalıklardan masun bulduklarını ve ile arasında halen meriyette bulunan protokol hükümlerinin taleb ettiği evsafı cami bulduklarını tasdik eder.

Mühür

Hükümet veteriner doktoru

İmza

Beygirlerin eşkâli (Arka taraftadır.)

Model No. 2.

Mensei hayvanî maddeler için veteriner sıhhat şhadetnamesi

Sene Ay Gün

Şhadetnamenin verildiği mahal.

Gönderen (adı, soyadı, müessesenin adı)

Gönderenin adresi.

Gönderilen malın cinsi ve nevi.

Tarzi (ihzar edilmesine göre)

Ambalâj.

Paraçe adedi.

Gayrisafi siklet.

Marka.

Malların mensei ve çıkarıldığı mahal.

Malların gönderildiği mahal.

Hudud geçiş noktası.

Gideceği mahal.

Mütemmin malûmatı.

Ben, zirde vaziülümza Devlet doktor veterineri, yukarıda mezkûr maddelerin her türlü hayvan salgın hastalıklarının bulunmadığı bir muntakadan geldiğini ve ile arasında meri protokol ahkâmının taleb eylediği esvafı cami bulunduğunu tasdik ederim.

Mühür

Hükümet doktor veterineri

6 NUMARALI PROTOKOL

Fasıl I

Kaçakçılığa aid hükümler

Madde — 1

Mallar Türkiye - Suriye hududunu ancak mevkii hudud protokolünün 30 ncu maddesile tayin edilen şartlar dahilinde intihab olabilecek «hudud kapılarından» geçebileceklerdir. Mezkûr mallar ihraç eden memleketin gümrük bürolarına arz edilecek ve kanunî yol veya iz denilen muayyen yollardan idhal eden memleketin mukabil gümrük bürosuna seykolunacaktır.

Maamafih hayvan süetleri ile orman mahsulleri hudud rejiminden istifade eden arazinin toprak mahsulleri, gümrüklerin muvafakatile, yukarıda mezkûr 30 ncu maddeye göre tayin edilmiş «geçid noktası» nıan geçebileceklerdir.

Madde — 2

Yukarıki maddenin hükümleri her memleket tarafından kendi gümrük nizamlarına göre ittihaz olunacak idhal ve ihraç tabdidatının tatbikına mâni teşkil etmezler. İdhal ve ihraç için açılacak gümrük bürolarının mevkileri ve kanunî yol veya izlerin intihabı muhtelif büroların tedkik ve tahkik imkânları, malların cinsi ve ticaret cereyanları nazarı itibare alınarak tesbit edilecektir.

Madde — 3

Transit, gümrük resminin tadeti suretile tekrar ihraç, muvakkat kabullü tekrar ihraç, antre-

podan veya serbest mmtakadan ihraç ve saire gibi gümrük resimlerini talik edici bileümle rejimler altında sevk edilmiş olan mallara aid kefalet ve teminat senedleriyle buna mümasil sair gümrük vesikaları ancak komşu memleket gümrüğü tarafından mevzu bahis malların tesellümünü natık verilecek bir şahadetnamenin ibraz olunması ile ibra olunacaktır.

Madde — 4

İki memleketin merkezî gümrük idareleri, kendi ülkelerine idhali mutlak surette memnu her türlü eşya, mal veya yiyecek maddelerinin listesini derhal birbirlerine göndereceklerdir. İki memlekettten birine idhali mutlak surette memnu mallar için diğer memleket gümrüğü tarafından ne ihraç beyannamesi kabul edilecek, ne de çıkış müsaadesi verilecektir. Bu malların gizlice ihraçına matuf nizamı mugayir her fiil ve hareket derhal alâkadar memleket gümrüğüne bildirilecektir.

Madde — 5

İki memleketin her birindeki gümrük bürolarının âmirleri komşu memlekete ihraç olunacak malların geçen bir hafta içinde hürolarınca tescil edilmiş bulunan bütün ihraç beyannamelerinin birer suretini mütekabilen birbirlerine göndereceklerdir.

Her suret idarenin bir tasdikını ihtiva edecektir.

Mütekabil ihraç ve idhal beyannameleri arasında tesbit olunacak bütün farkları iki alâkalı gümrük bürolarının âmirleri birbirlerine bildireceklerdir.

Madde — 6

Demiryolu, otomobil ve araba ile yapılacak sevkiyata vagon ve arabaların numaralarını göstermek ve kolilerin veya sair ambalajların aded, marka ve numaralarını ve bu vagon ve arabaların muhtevi oldukları sair malların cinsini tasrih etmek üzere nakliyatı yapan şahıs tarafından imzalanmış ve gönderen memleket gümrüğü tarafından vize edilmiş bir manifesto terfik edilecektir.

Madde — 7

İskenderun gümrükleri başmüdürü ve Gaziantep, Urfa ve Mardin müdürleri kaçakçılığa müteallik her türlü ihbarat ve istihbarat ile işbu protokolün tatbiki münasebetile tahaddüs edebilecek vakaların halli için doğrudan doğruya Halepdeki Gümrük başmüfettişi ile muhabere edeceklerdir.

Bu memurlar, lüzumu halinde, doğrudan doğruya ve şahsen temasa geçebilirler. İki memleketin merkezî gümrük idareleri aynı fikirler ve aynı maksad için doğrudan doğruya temasa geçebilirler.

Bu idareler, komşu memleketle herhangi bir kaçakçılık vakasını önlemek için muktedir oldukları bütün tedbirleri ittihaz edeceklerdir.

Fasıl II

Bir Taraftan Meydanı ekbezden Çobanbeye ve diğer Taraftan Çobanbeyden Nusaybine kadar demiryolu ile yapılacak transite müteallik hükümler

Madde — 8

Türk toprağı tarikile Suriyeden Suriyeye ve Suriye toprağı tarikile Türkiyeden Türkiyeye demiryolu ile cenebi veya yerli malların sevki, iki memleket için yeknesak bir şekilde mahreç garınca tanzim edilecek ve elyevm müstamel modele göre Türk ve Fransız lisanlarında yazılacak ve her iki gümrük idarelerince aynı kıymeti haiz bulunacak bir transit beyannamesi mucibince yapılacaktır.

Bu vesikanın bir nüshası, tanzim eden gümrük bürosunda veya tanzim edildiği gara en yakın büroda kalacaktır. Diğer iki nüsha nihai mevride kadar mallarla birlikte gönderilecektir. Bu tran-

sit muameleleri transit memleketi gümrüğüne nakdî veya herhangi bir şekilde hiç bir teminat depozitosuna tâbi tutulmayacaklardır.

Madde — 9

Transit malları, mahreç ülkede ister gümrük rejimi altında bulunsun ister gümrük resminden muaf tutulmuş olsun kurşun mühür altında geçeceklerdir.

Mahiyetleri veya hacimleri itibarile ancak açık vagonlarda nakil edilebilecek mallar kurşunlanma ameliyesinden müstesnadır.

Bu gibi malların nezaret altında bulunması idarece lüzumlu addedildiği takdirde bunlara bir gümrük memuru terfik olunabilecektir.

Madde — 10

Komşu memleket ülkesine girişde bu memleket gümrüğü, lüzumlu addettiği takdirde, başka bir muameleye girişmeksizin diğer memleket gümrüğünün kurşunu yanına bir kurşun vazetmekle iktifa edecektir.

Madde — 11

Türk hudud istasyonlarında Suriye mallarının vagonlara yüklenmesine vagonları mühürlıyecek olan Suriye gümrük memurları nezaret edecektir.

Madde — 12

İki taraf servis ihtiyaçları veya nezaret ve kontrol zaruretleri için gündüz ve gecenin her saatinde Suriye gümrükçüleri hududdaki Türk garlarına hizmet kıyafetile girmeğe mezun olacaklar ve müteakiben Türk gümrükçülerinin hududdaki Suriye garlarına hizmet kıyafetile girmelerine müsaade edilcektir.

İki memleketin gümrükleri bu hususta birbirlerine yardım ve müzaheret edeceklerdir.

Madde — 13

Herhangi bir sebepten dolayı (İşletmeye müteallik bir lüzum, kazalar, gümrük muameleleri, ilâh.) sefer esnasında bir trenin mürekkebatının tâdile uğraması halinde ve aynı transit beyannamesinin meyzuunu teşkil eden sevkiyatın bir kısmı alıkonulub diğer kısımları aynı trenle yollarına devam ettikleri takdirde, transit beyannamesinin iki nüshası birinci sevkiyatı takib edecek, fakat tehîr olunan sevkiyat hakkında inkısamın yapıldığı mahallin şimendifer mümessili tarafından verilmiş ve geçiş esnasında ilk alâkalı bir gümrük ajanı tarafından vize edilerek sureti muhafaza edilecek meşruhatı ihtiva eyliyecektir.

Mevzuubahis şimendifer mümessili aynı zamanda alıkonulan sevkiyata aid irsaliye varakalarının numaralarını işaret edecek ve bu işaretler geçiş esnasında ilk alâkadar gümrük memurunca da vize olunacağı gibi aynı memur bunları evvelce vize ederek suretini hıfzıylenmiş olduğu beyannamelerdeki meşruhatla karşılaştıracaktır.

Madde — 14

İki taraf, mallar veya yolcuların işbu fasılda derpiş edilen şartlar dahilinde icra edilen sevk ve nakil veya transiti esnasında kaçakcılığı önlemek üzere alınmış tedbirlerin tatbikini kolaylaştırmak için lüzumlu her yardım ve müzahereti birbirine gösterecektir .

Fasıl III

Hudud üzerindeki emlâkin gümrük rejimi

Madde — 15

İşbu fasıl hükümleri, hududa müteallik protokolün dördüncü faslında tayin edildiği veçhile hudud civarına mahsus imtiyazlardan müstefid olan emlâke tatbik olunacaktır.

Madde — 16

Bu fasıl hükümlerinden istifade eden emlâkin bir listesi birinci dereceli hudud makamları tarafından tanzim ve alâkadar memleket gümrüğüne tevdi olunacaktır. Her sene yeniden tedkik edilecek olan bu liste bahis mevzuu emlâk sahiblerinin her birinin malik oldukları arazinin mesahasını ve mevkiini tasrih edecektir.

Madde — 17

İşbu fasıl hükümlerinden yalnız, hudud protokolünün 25 ve 28 nci maddelerile tesbit edilen şartları haiz komşu Devlet tebaası istifade edebilecektir.

Madde — 18

Hududa mücavir emlâkin işletilmesinde kullanılacak hayvanat, ziraî alât ve makineleri, mahsulâtın naklinde kullanılacak vesait, hudud protokolünün 4 ncü faslında musarrah hudud vesikasında mukayyed oldukları takdirde ayrıca bir beyanname talep edilmeksizin tekrar ihraçları şartile bilâ resim idhal olunacaktır.

Madde — 19

Hudud rejiminden müstefid olan ziraî işletmelerin mahsulleri her türlü memnuiyetlere rağmen her türlü resimden muaf olarak idhal veya ihraç olunabilecektir.

Mezkûr araziye mahsus gübre ve tohumluklara aynı kolaylıklar bahşolunacaktır.

Madde — 20

Toprak mahsulleri işletme mahallinden kaldırılmaları mutad olan halde idhal veya ihraç oluncaklardır.

Madde — 21

Alâkadarlar ekilmiş arazinin sahasını, ekimin nevini ve resimsiz olarak idhal veya ihracını tasavvur ettikleri toprak mahsullerinin senelik tahmini miktarlarını gösterir bir beyannameyi her sene 1 nisandan evvel en yakın gümrük bürosuna vermeğe mecbur tutulacaklardır.

Madde — 22

Hudud sakinleri, sadece gümrük bürosuna müracaat mecburiyetine tâbi tutulacaklar ve orada namalarına açılmış hesaba meşruhat verildikten sonra resimsiz idhale müsaade olunacaktır. İhraç için aynı muameleler tatbik edilecektir.

İdhal veya ihraç olunan miktarlar bir beyanname verilmesini icab ettirecektir.

Madde — 23

İdhal ve ihraç müddeti kış zeriyyatı mahsulleri için 15 ağustostan itibaren ve yaz zeriyyatı mahsulleri için de 1 teşrinievvelden itibaren altı ay olarak tesbit olunacaktır.

Madde — 24

İki memleketin gümrük idareleri işbu protokolün tatbik şekillerini tanzim için anlaşacaklardır. Bir anlaşmaya varmadıkları takdirde karar, esasen işbu protokolün meriyete girmesi keyfiyetinin ihdas edebileceği bileümle ihtilâfları da nihai olarak tedkike salâhiyettar daimî hudud komisyonuna aid olacaktır.

Ankarada otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

R. Massigli
Gabriel Puaux

HUSUSİ PROTOKOL

Yüksek Âkid Taraflar, 4 temmuz 1938 de Ankarada izalanarak mezkûr tarihte tatbik mevkiine konulmuş olan optanlara müteallik protokolün ilişik metnini mütemmin cüz olarak işbu mukavele-nameye idhale karar vermişlerdir. Yüksek Âkid Taraflar optanlar meselesinin katği surette halline azmetmiş olduklarından bu maksadla mezkûr protokolün zirdeki hükümlerle tamamlanmasını kararlaştırmışlardır.

I - Hiyarları 15 ağustos 1938 den evvel teyid ve usulü dairesinde tebliğ edilmiş fakat mallarının tâbi tutulduğu takyidî tedbirlerden dolayı 15 kânunusani 1939 dan evvel ikametgâhlarını naklede-memiş olan bir taraftan Suriyeli ve Lübnanlı optanlar ve diğer taraftan Türk optanları nakil ameliyesine tevessül etmek üzere işbu protokolün meriyete vazır tarihinden itibaren yedi ay ve on beş günlük yeni bir mühletten müstefid olacaklardır.

Bu maksadla, işbu protokolün meriyete vazından itibaren optanların mallarını serbestçe tasarruf etmelerine imkân verilmesi için Yüksek Âkidler tarafından her türlü idarî ve nizamî tedbirler ittihaz olunacaktır. Alâkalı optanlar, bu hükümlerin pratik tarzda tatbikını kolaylaştırmak üzere hakkı hiyarlarını lehine istimal ettikleri memleket konsolosluğu vasıtasile, sakın buldukları memleketin salâhiyettar makamlarına işbu mukavele-namenin meriyete vazından itibaren bir aylık müddet içinde mallarının mevkii, nevi ve mikdarı hususlarında lüzumlu malûmat vermeğe mecbur olacaklardır. Bu malûmat malların tayin ve tesbiti için gayri kâfi bulunduğu takdirde alâkadarlar mülkiyet haklarını tevsik edici evrak ibrazına mecbur olacaklardır.

Mahallî makamat da, yukarıda mezkûr bir aylık müddeti takib edecek on beş gün zarfında alâkadarların hakkı hiyarlarını lehine istimal ettikleri memleket konsolosuna mevzubahs optanların mallarını serbestçe tasarruf edebileceklerini tebliğ edecektir.

Yukarıdaki hükümlere lâzımgelen aleniyeti vermek için faideli bütün tedbirler Yüksek Âkidler tarafından müttehiden ittihaz olunacaktır.

2 nei fıkrada münderiç yedi ay ve on beş günlük mühletin inkızasında işbu protokol ile kasdedilen optanlar ikametgâhlarını ihtiyar ettikleri memlekete nakletmemiş buldukları takdirde hiyar hakkını katiyen kaybedecekler ve resen sakın buldukları memleketin tabiiyetini iktisab eyliyeceklerdir.

Ancak şurası mukarrerdir ki işbu protokolün bahşettiği mühletlerden istifade eden optanlar esbabı mücibeden, unutkanlıktan veya ihmalden dolayı mallarını serbestçe tasarruf hususunda ken-

dilerine verilen hakkı istimal etmeksizin ikametgâhlarını naklettikleri takdirde, işbu protokolün meriyete girdiği tarihte bu malların kendilerine aid bulunduğunu isbat etmek şartile, yukarıda gösterilen yedi ay ve on beş günlük mühletin inkızası halinde dahi bunlara tasarruf edebileceklerdir. Ancak bu keyfiyetten dolayı ikametgâhın nakli hususunda hiç bir suretle yeni bir mühlet verilmeyecektir.

II - Hiyarları 15 ağustos 1938 den evvel teyid ve usulü dairesinde tebliğ edilmiş ve 15 kânunusani 1939 dan evvel ikametgâhlarını nakletmiş fakat malları üzerine mevzu tahdidi tedbirlerden dolayı malların bulunduğu memleketi terketmeden evvel bunlara serbestce tasarruf edememiş bulunan bir taraftan Suriyeli ve Lübnanlı optanlar ve diğer taraftan Türk optanları dahi işbu protokol hükümlerinden istifade edeceklerdir.

III - İşbu protokol ile kâsdolunan optanlar ikametgâhlarını naklettikleri sırada her türlü menkul mallarını ve hayvanlarını beraber götürebileceklerdir. Bu münasebetle kendilerine hiç bir giriş ve çıkış vergi veya resmi tahmil olunmayacaktır.

İşbu hususî protokol bu günkü tarihte imzalanan Türkiye - Suriye dostluk ve iyi komşuluk mukavelenamesile aynı tarihte meriyete girecektir.

Bu hükümleri tasdikan Yüksek Âkid Tarafların murahhasları işbu hususî protokolü imzalamışlardır.

Ankarada otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Ş. Saracoğlu

Massigli

(Gabriel Pauur

OPTANLARA MÜTEDAİR PROTOKOL

Lozan muahedesinin 31 nci maddesinin tatbiki dolayısıyla Türkiye lehine hakkı hiyarlarını istimal etmiş olan kimseler ile 30 mayıs 1926 tarihli Ankara mukavelenamesinin 3 ncü maddesi ahkâmına tevfikan Suriye ve Lübnan lehine hakkı hiyarlarını istimal eden kimselerden bir taraftan Türkiyeye diğer taraftan Suriye ve Lübnana ikametgâhlarını henüz nakletmemiş olanlar aşağıda mezkûr şerait dairesinde hakkı hiyarlarının istimalinin teğmin ettiği menafii katği surette kaybedecekler ve resen bir taraftan Suriye ve Lübnan tabiiyetini diğer taraftan Türkiye tabiiyetini iktisab edeceklerdir.

1 - Eğer gelecek ağustosun 15 inden evvel, salâhiyettar makamat nezdinde evvelce yapmış oldukları hiyar beyanlarını teyid etmezlerse,

2 - Veya eğer, derpiş edilen mühlet zarfında hiyar beyanlarını usulen teyid ettikleri halde, ikametgâhlarını 15 kânunusani 1939 tarihinden evvel hiyarlarını lehine kullandıkları memlekete nakletmezlerse,

İkametgâh nakli şartile hiyarın teğmin ettiği menafii muhafaza edebilmek için muktazi beyanlar Türk optanları için Suriye ve Lübnandaki Türkiye konsolosluk makamı nezdinde Suriye ve Lübnan optanları için Türkiyede Fransız konsolosluk makamı nezdinde yapılacaktır.

Gelecek 15 ağustos tarihinde kapanacak olan listeler diğer tarafa 1 eylûlden evvel bildirilecektir.

Lehine hakkı hiyarlarını istimal ettikleri memlekete ikametgâhlarını nakledecek olan optanlara emval ve emlâkine nihayet gelecek eylûlün birinci gününden itibaren serbestce tasarruf edebilecekleri için idarî ve nizamî kâffe tedabir ittihaz olunacaktır.

Bu eşhas Türkiye veya Suriye veya Lübnan arazisinde mutasarrıf oldukları emvali gayrimenkuleyi muhafazada serbest olacaklardır.

Bunlar her türlü emvali gayrimenkulelerini beraber götürebilecekler ve bundan dolayı kendileri-

ne giriş veya çıkışları için bir gûna vergi ve resim tahmil edilmeyecektir.

Mariüzzikir ahkâmın tatbikına mütedair kâffei hususatta evli kadınlar kocalarının ve 18 yaşından küçük çocuklar ebeveynlerinin tâbi oldukları şeraite tâbidir.

İki nüsha olarak Ankarada 4 temmuz 1938 de yapılmıştır.

H. Ponsot

Dr. T. R. Aras

BEYANNAME

Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti; ve Beynelmilel Akidlerle Lübnan üzerinde kendisine tanınmış olan salâhiyetlere müsteniden hareket eden Fransa Cümhuriyeti Hükûmeti,

Türkiye ile Lübnan arasındaki dostluk ve eyi komşuluk münasebetlerinin takviye ve inkişafı hususunda müşterek arzu ile mütehassis olmak,

Türkiye - Suriye Dostluk ve Eyi Komşuluk Mukavelenamesile merbutu bulunan protokolların ve bu günkü tarihte imzalanan hususî protokol hükümlerinin, Lübnana, bu memlekete kabili tatbik oldukları derecede, teşmilini kararlaştırmışlardır.

İşbu beyanname bilhassa :

İkamet hukuk ve şeraitine ve salâhiyetli adliyyeye (Mukavelenamenin 2 nei maddesi) ;

Lübnan tebaasının Türkiyede ve Türk tebaasının Lübnanda himayesine (Mukavelenamenin 3 neü maddesi) ;

Mücrimlerin iadesine, cezaî hususlarda adli evrakın irsaline ve istinabelerin icrasına ;

Türkiye ile Lübnan arasında bir ihtilâf zuhuru halinde tahkim usullerine müracaata (Mukavelenamenin 10 neu maddesi) ;

Demiryolu nakliyatına (Protokol No. 2) ;

Sıhhî rejime (Protokol No. 3) ;

Veteriner rejime (Protokol No. 5) ;

Optanlara mütedair hususî protokola mütealliktir.

Hükümlerini tasdikan, Yüksek Âkid Tarafların Murahhasları, işbu beyannameyi imzalamışlardır.

Ankarada otuz mart bin dokuz yüz kırk tarihinde iki nüsha olarak tanzim kılınmıştır.

Ş. Sarıoğlu

*Massigli
Gabriel Pauw*

Ankara, 30 mart 1940

Bay Vekil,

Bu günkü tarihle mnakid Türkiye - Suriye dostluk ve eyi komşuluk mukavelenamesinin müzakeresi esnasında Türk Hükümetince izhar buyrulan arzuyu karşılamak maksadile, Suriye ve Lb-
nandaki Türk emlkinin ve Türkiyedeki Suriyeli ve Lübnanlı emlkinin vaziyeti hakkında 27 teri-
nievvel 1932 tarihli emlâk itilâfnamesinin yerine kaim olmak üzere müsavi muamele prensibi esa-
sına müstenid yeni bir mukavelename akdi hususunda Fransız Hkmetinin Türk Hkmetile
mtthead bulunduğunu Ekselnsınıza arzetmekle kesbi ŗeref eylerim.

Bu mukavelename sürati mmkne ile ve, en geg, 31 knunuevvel 1940 tarihine kadar akdolu-
nacaktır. Müzakere Berutta cereyan edecek ve müzakere tarihi iki Hkmet arasında mttefi-
kan tesbit edilecektir.

Pek yüksek hrmetlerimin teminatını lütfen kabul buyurunuz Bay Vekil.

Massigli

Ekselns

Bay ŗkr Saracoğlu,
Hariciye Vekili

Ankara

Ankara, 30 mart 1940

Bay Büyük Elçi,

Ekselnsınızın zirde yazılı bu günkü tarihli mektublarını almakla kesbi ŗeref eyledim :

«Bu günkü tarihle mnakid Türkiye - Suriye dostluk ve eyi komşuluk mukavelenamesinin m-
zakeresi esnasında Türk Hükümetince izhar buyrulan arzuyu karşılamak maksadile, Suriye ve
Lbmandaki Türk emlkinin ve Türkiyedeki Suriyeli ve Lübnanlı emlkinin vaziyeti hakkında
27 terinievvel 1932 tarihli emlâk itilâfnamesinin yerine kaim olmak üzere müsavi muamele prensibi
esasına müstenid yeni bir mukavelename akdi hususunda Fransız Hkmetinin Türk Hkmetile
mtthead bulunduğunu Ekselnsınıza arzetmekle kesbi ŗeref eylerim.

Bu mukavelename sürati mmkne ile ve, en geg, 31 knunuevvel 1940 tarihine kadar akdolu-
nacaktır. Müzakere Berutta cereyan edecek ve müzakere tarihi iki Hkmet arasında müttefikan
tesbit edilecektir.»

Cümhuriyet Hkmetinin yukarıdaki hususat hakkında mtthead bulunduğunu Ekselnsınıza
teyide müsaraat eylerim.

Pek yüksek hrmetlerimin teminatını lütfen kabul buyurunuz Bay Büyük Elçi.

ŗ. Saracoğlu

Ekselns,

Bay Ren Massigli
Fransa Büyük Elçisi

Ankara